

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องมาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับอาเซียนในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับอาเซียน
 - 1.1 การก่อตั้งอาเซียน
 - 1.2 ความหมายความสำคัญและสัญลักษณ์ของอาเซียน
 - 1.3 การศึกษาไทยกลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
3. แนวคิดพื้นฐานของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
4. มาตรฐานวิชาชีพครู
5. สมรรถนะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
6. การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย
7. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับอาเซียน

การก่อตั้งอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation: ASEAN) หรือเรียกย่อว่าอาเซียน ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยการลงนามของรัฐมนตรีจาก 5 ประเทศ ผู้ก่อตั้ง ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ให้ก่อตั้งสมาคมเพื่อความร่วมมือแห่งภูมิภาคสำหรับประเทศแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้ใช้ชื่อว่าสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation: ASEAN) ในปฏิญญาซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า “ปฏิญญากรุงเทพ” (Bangkok Declaration) (กรมอาเซียน, 2546)

ความหมาย ความสำคัญและสัญลักษณ์ของอาเซียน

ความหมายของอาเซียน

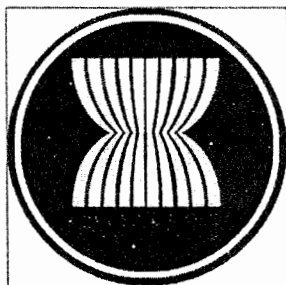
ปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation) ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียนในปี ค.ศ. 1967 (พ.ศ. 2510) ได้ใช้ชื่อ ASEAN (อาเซียน) ซึ่งเป็นอักษรย่อของ Association of South East Asian Nation เรียกขานจนเป็นที่รู้จักกันไป ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวมสิบประเทศ ดังนั้น อาเซียน (ASEAN) จึงหมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา

ความสำคัญของอาเซียน

วิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 แสดงถึงความสมานฉันท์ของประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศภายนอก ดำรงอยู่ในสันติภาพเสถียรภาพและความมั่งคั่ง ปลอดภัย ตลอดจนผูกพันกันเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัตและเป็นชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน (กรมอาเซียน, 2546)

สัญลักษณ์ของอาเซียน

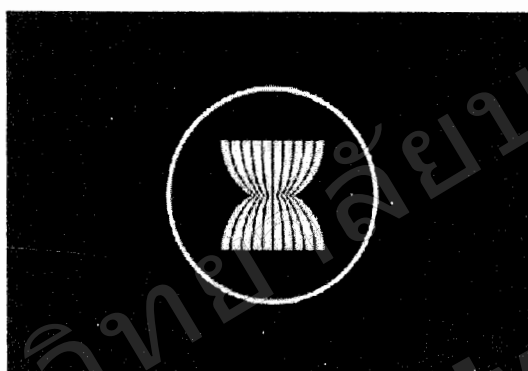
สัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นรูปรวงข้าว (Sheaves of Rice Stalks) 10 มัดรวมกัน ล้อมรอบด้วยวงกลม หมายถึง ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งผูกพันกันด้วยมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว นอกจากนี้ สัญลักษณ์อาเซียนยังแสดงถึงอาเซียนที่มีเสถียรภาพ สันติภาพ ความมั่งคั่ง ปลอดภัยร่วมกัน และมีพลังความก้าวหน้า

ภาพที่ 2 สัญลักษณ์อาเซียน

สีของสัญลักษณ์ประกอบด้วย สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว และสีเหลือง ซึ่งมาจากสีหลักของธงชาติประเทศสมาชิกอาเซียน (กรมอาเซียน, 2546)

สีน้ำเงิน แสดงถึง สันติภาพ และเสถียรภาพ
 สีแดง แสดงถึง ความกล้าหาญและพลังความก้าวหน้า
 สีขาว แสดงถึง ความบริสุทธิ์ใจต่อกัน
 สีเหลือง แสดงถึง ความมั่งคั่งไพบุลย์ เจริญรุ่งเรือง
 วงกลม แสดงถึง ความเป็นเอกภาพ
ธงอาเซียน

ภาพที่ 3 ธงอาเซียน

คำขวัญอาเซียน

“One Vision, One Identity, One Community”

“หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม”

ประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) หรือ “อาเซียน” เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า อาเซียนมีพื้นที่ราว 4,435,570 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 590 ล้านคน ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของชาติสมาชิกรวมกันคิดเป็นมูลค่าราว 1.8 ล้านล้าน ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อยู่ในลำดับที่ 9 ของโลก เมื่อเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี พ.ศ. 2558สิบประเทศสมาชิกอาเซียนจะรวมตัวกันเป็น “ประชาคมอาเซียน” ที่มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 3 เสาหลัก (Pillars) คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประชาคมอาเซียน คือ กระบวนการที่จะสร้างอำนาจ ในการต่อรองให้กับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ เพราะโลกยุคโลกาภิวัตน์

ไร้พรมแดนเต็มไปด้วยการแข่งขัน ต้องปรับตัว ปรับกระบวนการบริหารจัดการ การเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการแข่งขัน ตัวอักษรอาเซียน (ASEAN) หมายถึง วิสัยทัศน์ โอกาส การลงทุน การค้า คุณภาพชีวิต กำลังซื้อที่จะต้องเพิ่มขึ้น ตลาดแรงงานที่จะอิสระขึ้น ชนชั้นกลางที่ขยายตัวมากขึ้น แต่ก็เต็มไปด้วยการแข่งขัน ความท้าทาย อุปสรรคที่ต้องปรับแก้ และตัดสินใจเลือกทางเดินให้ถูก ในด้านภาษาเราต้องเร่งพัฒนาการใช้ภาษาสื่อสารในระดับที่สามารถเจรจา หรือโน้มน้าวได้ ในประเทศอาเซียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้แลกเปลี่ยน เป็นภาษาทางการของอาเซียน (กรมอาเซียน, 2546; อธิธิ คิษฐบรรจง, 2554; สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2554 ก)

3 เสาหลักอาเซียน (Pillars)

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แก้ไขปัญหาภายในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน โดย 1) ใช้เอกสารทางการเมืองและกลไกของอาเซียนในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาคือพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ และการจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง 2) ริเริ่มกลไกใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคง ซึ่งรวมไปถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการส่งเสริมสันติภาพภายหลังจากการเกิดข้อพิพาท 3) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ซึ่งอาเซียนยังไม่มีความร่วมมือด้านนี้ ทั้งนี้ ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อนโยบายต่างประเทศ และความร่วมมือทางการทหารของประเทศสมาชิกกับประเทศนอกภูมิภาค

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนประชาคมเศรษฐกิจ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การเป็นตลาดและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และเงินลงทุนที่เสรีมากขึ้น มีความสามารถในการแข่งขันสูง มุ่งสร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาเซียน และการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเข้ากับประชาคมโลก ขนาดของตลาดอาเซียนที่ใหญ่ขึ้น มีอำนาจซื้อสูงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยให้ชาติสมาชิกสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียนด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น อาเซียนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) และเริ่มรวมตัวกับประเทศหรือกลุ่มคู่ค้าสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฯลฯ ความเหนียวแน่นใกล้ชิดระหว่างกันจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้อาเซียนสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดจากการรวมตัวกับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในการขยายการส่งออกและโอกาสทางการค้า และบริการ

ในสาขาที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน เช่น การท่องเที่ยว โรงแรมและภัตตาคาร สุขภาพ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังจะช่วยเสริมสร้างโอกาสในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมายังอาเซียน ซึ่งจะเพิ่มอำนาจการต่อรองของอาเซียนในเวทีการค้าโลก และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอาเซียนโดยรวม

3. ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม (Social Security) โดย 1) การพัฒนาสังคม โดยการยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่ยากไร้ในถิ่นทุรกันดาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม 2) พัฒนาการฝึกอบรม การศึกษาระดับพื้นฐานและสูงกว่า การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงาน และการคุ้มครองทางสังคม 3) การส่งเสริมความร่วมมือในด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่น โรคเอดส์ และโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง 4) การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม 5) การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเขียน นักคิดและศิลปินในภูมิภาค

ประชาคมอาเซียน จึงเป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทย ที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่จะมีการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มในภูมิภาค (Regional Value Chain) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มอำนาจในการต่อรอง และการขยายตลาดอาเซียนที่มีประชากรกว่า 590 ล้านคน ดังกล่าวข้างต้น ไทยเป็นฐานการผลิตทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตอาหารขนาดใหญ่ของโลก (กรมอาเซียน, 2554, หน้า 6)

เป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

อาเซียนมีเป้าหมายจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ที่ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียน คือ การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการจัดทำกฎบัตรอาเซียนหรือธรรมนูญอาเซียน เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรและแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Blueprints) ทั้ง 3 เสาหลัก โดยมีเป้าหมายหลักของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน คือ การสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (กรมอาเซียน, 2554, หน้า 22) ให้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคม

อาเซียน ให้อาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ซึ่งให้ความสำคัญของการพัฒนามนุษย์โดยให้

- 1) ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม 2) การเรียนรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นสากล 4) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักเรียนอาเซียน ความร่วมมือทางวิชาการ ช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เจริญก้าวหน้า แข่งขันได้ในระดับสากล ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งของความร่วมมือด้านการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

เป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) การพัฒนามนุษย์ (Human Development) 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) (กองอาเซียน 4, 2554, หน้า 56)

การพัฒนามนุษย์มีองค์ประกอบย่อย คือ ให้ความสำคัญกับการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ เสริมสร้างทักษะในการประกอบการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ พัฒนาสมรรถภาพของระบบราชการ (กองอาเซียน 4, 2554, หน้า 56)

การศึกษาไทยกลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจน ในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกลึงสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นทางประวัติศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันและเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค นอกจากนี้ วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงาน และการประกอบการ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยี ภายใต้ประเด็นสำคัญ ได้แก่

ความร่วมมือทางด้านวิชาการและการพัฒนาซึ่งจะช่วยสนับสนุน กระบวนการรวมตัวของอาเซียน การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อลดช่องว่างการพัฒนา ดังนั้น ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนจึงได้ทวีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอาเซียน ให้มีความเจริญก้าวหน้าและแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลาย ด้านที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคของสังคมฐานความรู้ กลไกความร่วมมือด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งจำเป็น พื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและ สังคม โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อสร้างอนาคตที่รุ่งเรืองของอาเซียน

การจัดการศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

1. การให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน และภาษาเพื่อนบ้าน
2. การพัฒนาครู เน้นการพัฒนาเทคนิคการสอน การสร้างครูอาเซียนที่มีจรรยาบรรณร่วมกัน
3. การพัฒนากรอบมาตรฐานในการพัฒนาครูใน โครงการต่าง ๆ
4. การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ
5. ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาและวิชาชีพทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับ โลก

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนต่อเนื่องทุกปี การเปิดเสรีการศึกษาทั้งในกรอบ อาเซียนและการค้าโลก เป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษา การพัฒนา มาตรฐานการศึกษาของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World Class University ก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและประชาคมยุโรปในลักษณะ ข้อตกลงที่ทำร่วมกันด้านการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาการศึกษาและสถาบันการศึกษาร่วมกัน การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง และความร่วมมือกับ ประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ

การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยง การหลอมรวมความหลากหลาย เอกลักษณ์ และความแตกต่าง การพัฒนาและประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างชาติในภูมิภาคบนพื้นฐานของประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในกรอบซีมีโอ

อาเซียน และยูเนสโก นอกจากนี้ ความร่วมมือในการเปิดเสรีด้านการศึกษา ยังเป็นมาตรการรองรับสำคัญต่อเป้าหมายการค้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมกันด้านการศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการยกเว้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอวีซ่า สำหรับคนชาติอาเซียน สำหรับ Short Term Visits การเดินทางระยะสั้น ๆ การอำนวยความสะดวกการออกวีซ่า และใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานมีฝีมือและผู้เชี่ยวชาญสาขาอาเซียนอีกด้วย

ทิศทางการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

นโยบายพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย

ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนสามารถก้าวทันและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมี 3 เสาหลัก ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง และความร่วมมือทางสังคม วัฒนธรรม ในส่วนของภาคการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา นักเรียน และประชาชน ให้มีทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน โดย

1. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูในอาเซียน ในคุณสมบัติร่วมกัน ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค
2. การเตรียมความพร้อม เพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน
3. การพัฒนาเยาวชน เพื่อเป็นทรัพยากรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยน นักศึกษา มาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย และจัดทำยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดโครงการส่งเสริมนวัตกรรมสร้างสรรค์การเรียนรู้ ระดับอาชีวศึกษา โครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เขตรานานาชาติร่วมกับสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยน สิงคโปร์ Institute of Technical Education Collage East สิงคโปร์แลกเปลี่ยนนักศึกษาทวิภาคีระดับ ปวส. กับบรูไน ร่วมกับ SEAMEO SEAMOLEC ประเทศอินโดนีเซีย โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคลาว โรงเรียนพระราชทานฯ วิทยาลัยกำปงเจอมเตียล กัมพูชา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เร่งพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้รู้จัก วัฒนธรรม สังคม ความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านอีก 9 ประเทศ โดยการดำเนินโครงการพัฒนาประชาคมผู้ อาเซียน (Spirit of ASEAN) เช่น โรงเรียน Buffer School เป็นโรงเรียนที่อยู่ติดชายแดนกับประเทศ

สมาชิกอาเซียน 4 ประเทศ ได้แก่ ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย โรงเรียน Sister School เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีความเข้มแข็งทั้งในเรื่องของภาษาและ ICT ที่อยู่ในพื้นที่อื่น ๆ ที่ไม่ติดชายแดน แต่มีประสานสัมพันธ์กับอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในเรื่องของหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนเป็นการเตรียมพร้อมผู้ความเป็นประชาคมอาเซียน โดยการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน การวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนของอาเซียนศึกษา การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียน ได้อย่างมีคุณภาพและแข็งแกร่งในประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้การทำงานได้ กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย ที่จะลืมไม่ได้คือ ต้องไม่ลืมเรื่องการปลูกฝังความเป็นไทย ต้องไม่ลืมเน้นการสื่อสาร ทั้งพูดและเขียนให้ผู้รู้เรื่อง หากความเป็นไทยเจือจางลงก็เป็นอันตราย หากการพูดและเขียนไม่รู้เรื่องก็เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน

กระทรวงศึกษาธิการเตรียมความพร้อมรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยจัดให้มี

หลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อให้คนไทยเข้าใจอาเซียน เข้าใจการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวัฒนธรรมการกิน การอยู่ การดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นที่จะต้องทำความรู้จักประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็น จีน พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะสร้างหลักสูตรที่สามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องภายใต้การรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกันของคนจำนวนกว่า 600 ล้านคน โดยจะเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป

ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งขณะนี้ประเทศจีนมีความประสงค์จะส่งครูมาสอนในโรงเรียนไทยเป็นจำนวนมาก

การแลกเปลี่ยน ICT ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะจะต้องเชื่อมโยงภายในประชาคมอาเซียนกันได้ ซึ่งได้มีการจัดตั้ง ASEAN University และ Cyber University เพื่อการเชื่อมโยง นอกจากนี้ยังได้เตรียมการเพื่อให้มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาระหว่างกัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ซึ่งขณะนี้ไทย-จีน และ ไทย-มาเลเซีย สามารถรับรองคุณวุฒิได้แล้ว แต่สำหรับฟิลิปปินส์ ยังไม่สามารถรับรองได้

การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการมุ่งหวังให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตและสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยได้เร่งผลักดันและดำเนินการในหลายด้าน เช่น

1. สร้างศูนย์อำนวยการเพื่อให้ครูเจ้าของภาษามาสอน ครูเกษียณอายุก่อนกำหนด และครูอาสาสมัครจากประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฟิลิปปินส์ มาสอนภาษาในโรงเรียน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้
2. พัฒนาการเรียนการสอนแบบ English for Integrated Studies (EIS) จะมีการบูรณาการการสอนภาษาอังกฤษในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จัดตั้งงบประมาณเพื่อให้ครูที่จะสอนวิชาเหล่านี้ ได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างกัน นักเรียนก็สามารถเชื่อมโยงและพูดคุยกับเพื่อนต่างชาติในประชาคมอาเซียนได้
3. พัฒนาห้องเรียนแห่งอนาคต (The Global Class) ซึ่งเป็นห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย เช่น การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ การสอนภาษาอังกฤษของคิวเตอร์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ โดยครูจะเป็นผู้ควบคุมการสอนและทดสอบความเข้าใจของนักเรียน หากต้องการจะให้สอนซ้ำในช่วงใดก็สามารถทำได้ทันที ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล โรงเรียนดีประจำอำเภอ และลงไปสู่โรงเรียนดีประจำตำบล
4. การอบรมภาษาอังกฤษให้กับครู เพื่อให้ครูยุคใหม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ และใช้ ICT ได้ ซึ่งในยุคปัจจุบันระบบการศึกษาต้องรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและครูจะต้องเท่าทันต่อเทคโนโลยีด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. 2558 ไว้ครอบคลุมทั้งด้านความมั่นคง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน จะต้องร่วมมือกันในการแปลงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนในการพัฒนาประเทศ และลดผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษา เพื่อให้ไทยสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ นักเรียนในโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลจะต้องสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ โดยครูจะต้องให้ความร่วมมือและผลักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนเร่งผลักดันให้การศึกษาไทยทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้มีศักยภาพเป็นสากล มีความพร้อมในการแข่งขันในตลาดแรงงานอย่างก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

จีระ หงส์คารมภ์ (2555) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก และไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายได้ แต่อย่างไรก็ตามเราต้องมีความเป็นสากลสามารถอยู่ร่วมกับชาติอื่นได้อย่างมีความสุข โดยไม่ลืมวิถีความเป็นไทย เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ไทย มีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระราชทานบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และมีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน ใช้สติปัญญา และรู้จักแบ่งปัน ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำนำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่สมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และลดผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมที่มีความก้าวหน้าอย่างสมดุลมั่นคงและก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน ตามคำขวัญของประชาคมอาเซียนที่ว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม หรือ One Vision, One Identity, One Community”

ดังนั้น ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนเป็นอย่างดี รู้และเข้าใจ ประวัติการก่อตั้งอาเซียน ประเทศสมาชิก สัญลักษณ์ของอาเซียน คำขวัญอาเซียน วิสัยทัศน์อาเซียน 3 เสาหลักอาเซียน เป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียน วัฒนธรรม ภาษาอาเซียน ภาษาเพื่อนบ้าน การยอมรับความแตกต่างและยินดียิ่งร่วมกับชาติอื่นในอาเซียน การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยีในการสื่อสารอย่างเข้าใจและเข้าถึง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวได้ เข้าใจเศรษฐกิจการค้าในอาเซียน มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีความรู้ความสามารถแข่งขันและแลกเปลี่ยนครูอาเซียนได้ เตรียมเยาวชนไทยให้เท่าเทียมแข่งขันกับชาติอื่นได้ ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนรักษาวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของไทยไว้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์บริบทอาเซียนซึ่งประกอบด้วย 1) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับประวัติและโครงสร้างอาเซียน 2) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีอาเซียน 3) การศึกษาวิเคราะห์ 3 เสาหลักอาเซียน 4) ความเข้าใจทิศทางการศึกษาไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน อีกทั้งการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการเพื่อการสื่อสารของอาเซียน ตลอดจนการเรียนรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

ความหมายของการมัธยมศึกษา

การจัดแบ่งกลุ่มการศึกษาในปัจจุบัน มักนิยมแบ่งกลุ่มการศึกษาเป็นระดับตามกลุ่มอายุผู้เรียน ดังนี้คือ ระดับก่อนประถมศึกษาหรืออนุบาลศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

สุจินต์ วิสุทธิรานนท์ (2544, หน้า 5) ได้นิยามการมัธยมศึกษาว่าเป็นการจัดการศึกษาระดับหนึ่งที่เกิดจากประถมศึกษาเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาสายอาชีพและการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ความสำคัญของการมัธยมศึกษา

การศึกษาระดับมัศึกษานับว่าเป็นการศึกษาระดับที่มีความสำคัญมากระดับหนึ่ง ทั้งนี้เพราะผู้เรียนในระดับนี้เป็นวัยรุ่น ซึ่งมีลักษณะอ่อนไหว มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมได้มาก อีกทั้งกำลังจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การจัดการศึกษาระดับนี้จึงต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม มีหลักการที่แน่นอน เพื่อปลูกฝัง และสร้างสรรค์ให้เยาวชนของชาติมีลักษณะและคุณสมบัติตามที่สังคม และประเทศชาติต้องการ หากจะพิจารณาถึงความสำคัญของการมัธยมศึกษาแล้ว อาจแบ่งได้เป็น 2 ด้าน (สุจินต์ วิสุทธิรานนท์, 2544, หน้า 6-7) คือ 1) ความสำคัญของการมัธยมศึกษาต่อการพัฒนาบุคคล 2) ความสำคัญของการมัธยมศึกษาต่อสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

การมัศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น และจำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการแข่งขันกันมาก ผู้ที่มีความสามารถก็จะเป็นผู้ที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจดี และจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจของชาติ

การศึกษาระดับมัศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างยิ่งกับการเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อม โดยเหตุที่ว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาจะได้สำรวจความสนใจ และความถนัดของตน และกำหนดอนาคตทางการประกอบอาชีพไว้ค่อนข้างจะแน่นอนแล้ว ทั้งสติ ปัญญา ความสามารถ และร่างกายก็พัฒนาเกือบจะเท่ากับผู้ใหญ่ การปลูกฝัง และพัฒนาความสามารถและเจตคติในการประกอบอาชีพตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนย่อมจะเป็นการสร้างความสามารถที่เสริมกับพรสวรรค์ของแต่ละบุคคลอันเป็นผลทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพสูง และเป็นกำลังกำลังทางเศรษฐกิจของชาติ

สรุปได้ว่าการมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตจึงต้องมีการวางแผนอย่างมีหลักการเพื่อปลูกฝังเยาวชนให้มีลักษณะและคุณสมบัติตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งสติ ปัญญา ความสามารถ และร่างกาย อีกทั้งมีเจตคติในการประกอบอาชีพตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจและกำลังกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ครูผู้สอน

วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา จึงต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะ ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์

ความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของไทยมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย การให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของไทย ปรากฏชัดเจนในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีการกำหนดอยู่ในหลักสูตรอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีการสนับสนุนให้เอกชนเปิดสอนภาษาต่างประเทศได้ และให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น จากกระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันในเวทีโลก การรู้ภาษาต่างประเทศ ภาษาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อความต้องการพัฒนาประเทศ ภาษาต่างประเทศที่ประเทศไทยให้ความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่งถึงปัจจุบัน คือ ภาษาอังกฤษ (เมธาวิบุตย์พวงษ์ธาดา, 2550, หน้า 135-137)

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สาระในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ 1) ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2) ภาษาและวัฒนธรรม 3) ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 4) ภาษาและความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ดีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของ เจ้าของภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเป็น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตร จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ค 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ค 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษาและความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

แนวคิดพื้นฐานของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ความหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนภาษา เป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎี และวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษา ครูผู้สอนควรเข้าใจและจัดระเบียบแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนของตนเอง ออกมาเป็นกลวิธีการสอน กระบวนการสอน

องค์ประกอบของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

แอนโทนี (Anthony, 1972) ได้เสนอพื้นฐานสำคัญในการสอนภาษา 3 ประการ ที่มีความสัมพันธ์กัน คือ แนวคิด (Approach) วิธีสอน (Method) และกลวิธีสอนหรือเทคนิคการสอน (Technique)

นับว่ากลวิธีสอนจะช่วยให้วิธีสอนบรรลุผล ขณะที่วิธีสอนจะสอดคล้องกับแนวคิด
ที่ผู้สอนยึดถือ

ส่วน ริชาร์ด (Richards, 1988 และ รอดเจอร์ส Rodgers, 2008) ให้แนวคิดที่ว่า วิธีสอน
(Method) แต่ละวิธีนั้นจะประกอบด้วยทฤษฎีกับการปฏิบัติ

อาจกล่าวได้ว่า การสอนจะประกอบด้วยแนวคิด รูปแบบการสอน และกระบวนการสอน
(Approach + Design + Procedure) ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนจัดการเรียนการสอนของตน
ให้บรรลุผลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษา

จากการทบทวนเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสอนภาษาที่สำคัญ มีดังนี้

ประมาณปี ค.ศ. 1970 การสอนภาษาอังกฤษแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้รับความ
นิยมนิยมมากในประเทศอังกฤษ หมายถึง การใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์จริงมากกว่า
การเน้นรูปแบบโครงสร้างภาษา (Widdowson, 1978 อ้างถึงใน Larsen-Freeman, 2000, p. 121)

ลาร์เซ็น-ฟรีแมน (Larsen-Freeman, 2000, pp. 128-132) กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อ
การสื่อสารมีเป้าหมาย

คราเชน (Krashen, 1987, p. 35) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองของคนเราว่า
มีอยู่ 2 แบบ คือ การรู้ภาษา (Language Acquisition) และการเรียนภาษา (Language Learning) ทำให้
เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่แตกต่างกัน ดังนี้คือ

1. การสอนภาษาตามแบบการเรียนรู้ภาษา คราเชน และ เทอร์เรล (Krashen & Terrel อ้างถึงใน
Richard, 1988, p. 83) ได้เสนอแนวคิดทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเน้นการสื่อสารที่แท้จริง
(Real Communication) ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลทางภาษา จัดหากิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจ
และครูผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษา สามารถนำไปใช้ได้อย่างอัตโนมัติ และหาก
มีข้อผิดพลาดของผู้เรียน จะต้องทำการแก้ไขทันทีทันใด หากไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร

2. การสอนภาษาตามแบบการเรียนรู้ภาษา เป็นกระบวนการเรียนการสอนผ่านห้องเรียน
ซึ่งมีศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการสอนภาษา ตามแบบแนวการเรียนรู้ภาษา ได้แก่ แนวคิด
ทางด้านจิตวิทยา แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์ และแนวคิดทางด้านมานุษยวิทยา

2.1 แนวคิดทางด้านจิตวิทยา แบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 2.1.1 ทฤษฎีสั่งรู้และการตอบสนอง บางครั้งเรียกทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรม
การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ได้รับการเสริมแรงอย่างถูกต้อง นักจิตวิทยา
กลุ่มนี้ ได้แก่ ธอร์นไดค์ (Thorndike) พาฟลอฟ (Pavlov) และสกินเนอร์ (Skinner)

2.1.2 ทฤษฎีความคิดความเข้าใจ หรือ Gestalt Theory หรือ Field Theory ทฤษฎีนี้ เชื่อว่าการเรียนรู้ เป็นกระบวนการค้นพบและเข้าใจความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการ ทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคน นักจิตวิทยากลุ่มนี้ ได้แก่ โทลแมน (Tolman) โคห์เลอร์ (Kohler)

2.2 แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนภาษา ได้แก่ นักภาษาศาสตร์ กลุ่มโครงสร้าง (Structuralists) กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต (Transformationalists) และ กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguists)

2.2.1 กลุ่มที่เน้นโครงสร้าง เน้นการวิเคราะห์ภาษาเป็นระบบ พิจารณาเป็นส่วน ๆ โดยแต่ละหน่วยของภาษาสัมพันธ์กัน เน้นภาษาพูด การวิเคราะห์ภาษา ดูจากสิ่งที่เจ้าของภาษาพูด ไม่ใช่คำพูด ซึ่งแต่ละภาษาแตกต่างกัน

2.2.2 กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต ชอมสกี (Chomsky) ให้แนวคิดที่ภาษาเป็นกฎเกณฑ์ และการวิเคราะห์ไวยากรณ์ในประโยค ทำให้เกิดโครงสร้าง 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างแบบหยาบ และโครงสร้างลึก โครงสร้างหยาบ/ผิว คือ ประโยคหรือคำที่เราได้ยิน หรืออ่าน โครงสร้างลึกคือ ความหมายของประโยค ที่เราได้ยินหรืออ่าน เราต้องสามารถเข้าใจภาษาก่อนจึงสามารถแสดงออกได้

2.2.3 กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม ไฮม์ส (Hymes, 1981, p. 19) เชื่อว่าการนำภาษา ไปใช้ในการแสดงออกทางภาษา ต้องคำนึงถึงความสำคัญของวัฒนธรรมทางสังคม (Socioculture) และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) นอกจากนี้ ไฮม์ส ยังเชื่อว่า รูปแบบกฎเกณฑ์ (Stylistic Rule) เป็นสิ่งที่แอบแฝงอยู่ในความสามารถทางภาษา (Linguistic Competence) ซึ่ง ความสามารถทางภาษาที่สำคัญ คือ ความสามารถในการพูดหรือเข้าใจคำพูดที่ไม่เน้นไวยากรณ์ แต่ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่นำไปใช้

2.3 แนวคิดทางด้านมานุษยวิทยา โรเจอร์ส (Rogers, 2008) ให้แนวคิดที่ว่าผู้ที่เรียนรู้ ภาษาได้ด้นนั้นต้องคิดแสดงความรู้สึกหรือพฤติกรรมของตนเองด้วย ในการจัดการเรียนการสอน ต้อง คำนึงถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึก ประสบการณ์ ความจำ ความเชื่อ ค่านิยม ความ คาดหวัง ความปรารถนา และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดการสอนด้านจิตวิทยา ภาษาศาสตร์ และมานุษยวิทยา ที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้เกิด แนวคิดการสอนภาษาดังต่อไปนี้

1. เน้นพฤติกรรม กลุ่มนี้เชื่อว่าภาษาเป็นความเคยชิน เป็นนิสัย การเรียนการสอนภาษา เน้นการพูดซ้ำ ๆ เรียนเสียง เขียนแบบ เน้นการฝึกภาษา ไวยากรณ์ เพื่อสร้างทักษะใหม่ให้เป็นนิสัย จดจำได้ ทำให้พูดภาษาได้คล่องแคล่ว ได้แก่ วิธีสอนแบบฟังพูด (Audio Lingual Method)
2. เน้นความรู้ความเข้าใจ กลุ่มนี้เชื่อว่ากระบวนการเรียนภาษาของมนุษย์เป็นอิสระ กว้างขวาง มนุษย์สามารถสร้างประโยคใหม่ได้เรื่อย ๆ และสามารถเข้าใจได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการสอน

การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์เกิดจากสัญชาตญาณที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลแก่เด็ก เด็กสามารถเรียนรู้ได้เองตามกลไกธรรมชาติ การสอนภาษามุ่งให้เข้าใจกระบวนการระบบของภาษา เน้นวากยสัมพันธ์มากกว่าการเรียงคำ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าให้ความรู้ การจัดระเบียบความรู้ สะสมความรู้ โดยครูเป็นผู้กระตุ้นผู้เรียนให้อยากรู้ เกิดความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงความรู้ และนำความรู้ไปใช้ ได้แก่ วิธีการสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar-translation Method) วิธีสอนตรง (Direct Method) และวิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory)

3. เน้นการสื่อสาร กลุ่มนี้เชื่อว่า การเรียนย่อมมีเป้าหมาย ความสามารถในการใช้ประโยค และกระบวนการสื่อสารมีความสำคัญเช่นเดียวกับรูปแบบภาษา เน้นปฏิบัติไม่เน้นไวยากรณ์ ได้แก่ วิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

4. กลุ่มมานุษยวิทยา กลุ่มนี้เชื่อว่า จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงสื่อสารเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาศักยภาพของตน ภาษาเป็นเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ได้แก่ วิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response)

จากแนวคิดการสอนด้านจิตวิทยา ภาษาศาสตร์ และมานุษยวิทยา ก่อให้เกิดแนวคิดการสอนภาษาเน้นพฤติกรรม เน้นความรู้ความเข้าใจ เน้นการสื่อสาร เน้นการพัฒนาศักยภาพของตน จึงเกิดเป็นวิธีสอนแบบฟังพูด วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล วิธีสอนตรง วิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร วิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ซึ่งครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ลาร์เซน-ฟรีแมน (Larsen-Freeman, 2000, pp. 128-132) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารในภาษาที่เรียนได้ โดยต้องมีความรู้ในเรื่อง โครงสร้างทางภาษา ความหมาย ความเข้าใจในหน้าที่ของภาษาที่ใช้ ซึ่งต้องเลือกรูปแบบของภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการสื่อสาร บริบททางสังคมและบทบาทของผู้ร่วมสนทนา ทั้งนี้ผู้เรียนต้องเรียนทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อม ๆ กัน โดยเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาให้มากที่สุด

ลิทเทิลวูด (Littlewood, 1981, p. 17) กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับ หน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบของภาษา ผู้เรียนต้องสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้

บำรุง ไตรรัตน์ (2547) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยในปัจจุบัน เน้นการสอนแนวการสื่อสาร โดยมีจุดประสงค์ปลายทางให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามวัตถุประสงค์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ การเรียนการสอนจะเน้นการใช้ภาษา (Language Use) มากกว่าการเรียนรู้วิธีการใช้ภาษา (Language Usage) เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำหน้าที่ภาษา (Language Functions) ไปใช้ในการสื่อสารความหมายในบริบทการสื่อสารแบบต่าง ๆ (Context of Communication) ได้ มีการจัดกิจกรรมการสื่อสารแบบต่าง ๆ ในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อที่เป็นภาษาอังกฤษได้

อาจกล่าวได้ว่าการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันเน้นที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เน้นที่การใช้ภาษามากกว่าการเรียนรู้วิธีการใช้ภาษา โดยมีความเข้าใจในหน้าที่ของภาษา สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยผู้เรียนต้องมีทักษะความสามารถในด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ภาษาศาสตร์เชิงสังคม ความสัมพันธ์ของข้อความ และการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย

เลวี (Levy, 1997 อ้างถึงใน บำรุง ไตรรัตน์, 2554) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา (Computer Assisted Language Learning) เป็นการศึกษาวิธีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนภาษา

ส่วน ทอรัท (Torut, 2000) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษาเป็นการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนภาษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกฝน (Drill and Practice) การสอนหรือการนำเสนอเนื้อหา (Tutor) สถานการณ์จำลอง/ การแก้ปัญหา (Simulation/ Problem Solving) เกมส์ (Games) เครื่องมือเพื่อการเรียนการสอนภาษา (Tools) การประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ต (Internet Application)

สำหรับมัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา หมายถึง การศึกษาวิธีการใช้คอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมร่วมกันหลากหลายเพื่อการเรียนการสอนภาษา เช่น ใช้ข้อความร่วมกับเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ คลิป ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เรียน ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะภาษาผ่านเนื้อหา กิจกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งได้รับภาษาที่ใช้จริง (Authentic Language) และประสบการณ์ทางวัฒนธรรม (Culture) ของเจ้าของภาษาอังกฤษที่หลากหลาย เช่น ชาวอังกฤษ อเมริกัน และออสเตรเลีย เป็นต้น

อบรม สนิทบาล (2540 หน้า 1 อ้างถึงใน บุญเลิศ วงศ์พรม, 2543, หน้า 40-41) และ ศิริรัตน์ บุญเขียน (2552) กล่าวว่า การสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี แข่งขันกันด้วยฐานความรู้ที่เน้นความสำคัญของการใช้ความรู้ และนวัตกรรม ในการพัฒนา ผู้มีความรู้มากจะมีโอกาสแห่งความสำเร็จมาก การศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องปรับ

กระบวนทัศน์ใหม่ ในการเรียนการสอน (New Teaching Paradigm) ผู้เรียนต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ ใฝ่รู้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง การศึกษาแบบ ผสมผสาน (Hybrid Education) โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเป็นแนวทางการศึกษา ซึ่งส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ และสถานที่เรียน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย แก้ไขปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นการให้บริการการศึกษา ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber Education) เข้ามาบูรณาการในการจัดการการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการเรียน การสอนแบบดั้งเดิม (Traditional Learning) ผสมผสานเข้ากับการเรียนรู้ผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber Learning) จะเป็นมิติใหม่ของระบบการศึกษา จะเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาระบบการเรียน การสอนภาษาอังกฤษ เข้ามาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผ่านทางเว็บไซต์ของอินเทอร์เน็ต ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนของตนให้สอดคล้องกับนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ให้ผู้เรียนสามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้ดี ให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด วัฒนธรรม ความเชื่อ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของตน

ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าภาษาอังกฤษมีอิทธิพลอย่างมากในการดำเนินชีวิตของคนไทย อาจกล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่คนไทยต้องเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ ติดต่อสื่อสารกันทั่วไปเพื่อให้ทราบและรู้เท่าทันแนวความคิดของคนหลาย ๆ ประเทศ ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาแห่งโอกาส เพราะภาษาอังกฤษเป็นกุญแจสำคัญ สู่คลังแห่งความรู้ในทุก ๆ ด้าน และเป็น ประตุสู่ชุมทรัพย์ทางปัญญา (อบรม สนิทบาล, 2540, หน้า 1 อ้างถึงใน บุญเลิศ วงศ์พรหม, 2543)

บำรุง ไตรรัตน์ (2554) ทอร์ส (Torut, 2000; ศิริรัตน์ บุญเขียน, 2552; อบรม สนิทบาล, 2540 อ้างถึงใน บุญเลิศ วงศ์พรหม, 2543) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการนำสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ เทคโนโลยี สารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เข้ามา บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนที่หลากหลายทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพ เกิดสัมฤทธิ์ผล ให้ผู้เรียนสามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษได้ดี มีความรู้ ความสามารถ ทางด้านภาษาอังกฤษและสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารผ่านสื่อเป็นภาษาอังกฤษได้

เสงี่ยม ไตรรัตน์ (2551) กล่าวว่า ความสำคัญของภาษาอังกฤษในเวทีโลก ทำให้เกิดการ พัฒนาวิชาชีพครูภาษาอังกฤษในโลกมากขึ้น รวมถึงประเทศไทย จากการวิจัยปัจจุบันพบว่ามีความ สัมพันธ์ในระดับสูงมากระหว่างศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ และเทคนิคการสอนของครูกับ ความสำเร็จทางภาษาของผู้เรียน

ครูภาษาอังกฤษทุกคนจะต้องมีความรู้ ทักษะภาษา และมีความเข้าใจผู้เรียน โดยทักษะ ความรู้ทางภาษา และความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ จะต้องมีความสมดุลกันจึงจะประสบความสำเร็จ ในการเป็นครูสอนภาษา เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาดนและการพัฒนาอาชีพแยกออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

การพัฒนาด้านทักษะภาษาและการพัฒนาด้านการจัดการ และเทคนิคการสอน (เสงี่ยม โตรัตน์, 2551, หน้า 32) ครูจะต้องรู้ว่า เมื่อไหร่จะใช้ภาษาแม่ เมื่อไหร่จะใช้ภาษาอังกฤษในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพ และครูภาษาอังกฤษจะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในชั้นเรียนและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสงี่ยม โตรัตน์ (2549) กล่าวว่า แบบเรียนสำหรับการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เป็นสิ่งที่สำคัญและช่วยให้การสอนภาษาอังกฤษสะดวกขึ้น อย่างไรก็ตาม หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่มีขายในท้องตลาด ไม่ได้เขียนเฉพาะเจาะจงท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง แบบเรียนเหล่านั้นจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครู และท้องถิ่นได้ครบถ้วน ครูสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ทักษะในการพัฒนาสื่อเสริมภาษาอังกฤษไว้ใช้สอนเพิ่มเติม เพื่อเติมเต็มเนื้อหาสาระ ซึ่งแบบเรียนที่สำนักพิมพ์จัดจำหน่ายไม่สามารถตอบสนองได้

เฟสเตอร์ และคริสเตนเซน (Fester & Christensen, 1992 อ้างถึงใน เสงี่ยม โตรัตน์, 2551) กล่าวว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษต้องมีความรับผิดชอบเพื่อให้ผลการสอนมีประสิทธิภาพสูง ครูผู้สอนภาษาอังกฤษต้องพัฒนาตนเพื่อการพัฒนาเป็นครูมืออาชีพ บทบาทของครูจะต้องมีหน้าที่มากกว่าการสอน ครูต้องมีบทบาทมากมาย นำเสนอบทบาทของครูไว้ 6 ด้าน คือ

1. เป็นผู้เรียนรู้ (Learning) ครูจะต้องมีหน้าที่เป็นผู้เรียนทั้งทักษะใหม่ ๆ และเนื้อหาที่จะต้องใช้ในชั้นเรียนหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น เช่น โรงเรียนคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ มาช่วยพัฒนางานด้านการเรียนภาษาอังกฤษ และช่วยในการพัฒนาวิชาชีพไปสู่เป้าหมาย
2. เป็นผู้จัดกระบวนการความรู้ (Knowledge Procedures) บทบาทนี้ครูจะเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อผลงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน (Collaborative) เช่น การวิจัยชั้นเรียน การพัฒนาสื่อหรือเทคนิค อาจจะเกี่ยวข้องกับการเขียนหลักสูตรท้องถิ่นหรือการพัฒนาหน่วยการสอน
3. เป็นนักการศึกษาด้านผลิตครู (Teacher Educators) คือทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันฝึกหัดครู เพื่อเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกสอน หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับครูผู้มีประสบการณ์
4. เป็นผู้ให้คำแนะนำ (Mentors) ในการให้คำแนะนำ ครูจะต้องเป็นผู้สนับสนุนในบางด้านหรือทุกด้าน ในการรับผิดชอบ ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำได้กับครูที่มีความต้องการจะให้ช่วยสนับสนุน
5. เป็นผู้นำ (Leaders) การเป็นผู้นำอาจจะมีหลากหลาย มีลักษณะของการเป็นผู้นำในแต่ละระดับ แต่ละกลุ่มสาระ หรือเป็นผู้นำในด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
6. เป็นผู้แนะแนวการสอน (Coaches) ในการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อนครูก็สามารถทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวการสอนได้ ในลักษณะเพื่อนสอนเพื่อนมากกว่าการเป็นผู้บริหารที่เน้นการตรวจสอบ

ครูนอกจากจะมีบทบาทในการสอนเป็นหลักและสร้างผลงานปรับตำแหน่งแล้ว ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องมีบทบาทด้านอื่น ๆ อีก เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูภาษาอังกฤษ ซึ่งมีเหตุผลหลัก ๆ ที่เกิดขึ้นกับวงการสอนภาษาอังกฤษทั่วโลก มีดังนี้ (เสงี่ยม ไตรรัตน์, 2551)

1. บทบาทของภาษาอังกฤษในโลกเติบโตเร็วมาก มีรายงานพบว่า มีผู้พูดภาษาอังกฤษได้เพียง 1 ใน 4 ของประชากรโลก (Streven, 1980 อ้างถึงใน เสงี่ยม ไตรรัตน์, 2551) การเพิ่มขึ้นของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษจำเป็นต้องมีครูภาษาอังกฤษ และผู้สอนจะต้องมีความสามารถด้านการจัดการสอนที่ต้องมีความรับผิดชอบกว้างขึ้น และต้องสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. การสอนภาษาอังกฤษแนวปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เมื่อ 40-30 ปีก่อน การสอนจะเป็นการแยกส่วน เน้นภาษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์ จิตวิทยาาสตร์ แต่ปัจจุบันการสอนภาษาเน้นการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาไม่ได้เรียนรู้เฉพาะเนื้อหาภาษา (Brown, 1999 อ้างถึงใน เสงี่ยม ไตรรัตน์, 2551) แต่เป็นการใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ศาสตร์อื่น ๆ มีการบูรณาการความรู้ภาษากับสาระวิชาอื่น ๆ

3. การฝึกหัดอบรมทางวิชาการด้านภาษาเปลี่ยนไป ปัจจุบันงานวิชาการในทุกแขนงจะเชื่อมโยงกับประสบการณ์อาชีพที่พบในโลกของความเป็นจริง ซึ่งรวมถึงภาษาอังกฤษ แม้ว่าการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อการเป็นครูภาษาอังกฤษจะต้องยังคงมีอยู่ โปรแกรมปริญญาโทการสอนภาษาจึงมีการเพิ่มรายวิชาที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงในโลกปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จของครู

4. ครูภาษาอังกฤษที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นผู้ไม่ประมาท และมุ่งพัฒนาวิชาชีพ เพื่อการเพิ่มพูนประสบการณ์การสอนในชั้นเรียน และลดการหมดไฟในการทำงาน ครูส่วนใหญ่จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และต้องทำความเข้าใจกับความซับซ้อนยุ่งเหยิงของภาระงานของตนเองและของนักเรียน ในฐานะเป็นนักศึกษา ครูมีแรงจูงใจภายในที่ต้องการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอาชีพ ครูต้องได้รับการสนับสนุน

5. ครูสอนภาษาอังกฤษที่ทันต่อเหตุการณ์ จะทำให้โปรแกรมการสอนภาษามีประสิทธิภาพ หัวหน้าโปรแกรม หัวหน้าหมวดจะต้องแนะนำให้ครูวางเป้าหมาย ในการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมให้ครูสามารถไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ ครูควรจะได้มีเวลาพบปะเพื่อพูดคุยเสวนากัน นอกเหนือจากการสอนหรือการรายงานผลการสอน ในการประชุมครู ครูอาจจะนำเสนอแนวคิดเทคนิคใหม่ ๆ หรือสรุปบทความเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจที่สอดคล้องกับความสนใจของกลุ่ม ครูควรได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในโครงการบางอย่างที่นักการศึกษาทั่วไปใช้ เช่น การแลกเปลี่ยนบันทึก (Journals) การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ชั้นเรียน การทำวิจัยคู่กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูควรได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสนำเสนอผลงานในการประชุมระดับท้องถิ่น ระดับเขต และระดับนานาชาติ

และหน่วยงานควรสนับสนุนด้านการเดินทาง การประชุมสัมมนา รวมทั้งให้รางวัลหรือการจัดเลี้ยงตามโอกาสที่เหมาะสม เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและการเปลี่ยนแปลงทั้งการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว การเตรียมครูเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพการสอนภาษาอังกฤษ ครูต้องเพิ่มประสิทธิภาพการสอน มีขวัญกำลังใจดี และพอใจในงานที่ทำ รวมทั้งนักเรียนพึงพอใจในการเรียนอย่างสนุก สภาพการสอนต้องเปลี่ยนแปลงตามความต้องการในการสื่อสารของผู้เรียน ครูและผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทเป็นทำงานร่วมกัน ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

สรุปได้ว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษต้องมีบทบาทเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูภาษาอังกฤษโดยผู้สอนจะต้องมีความสามารถด้านการจัดการสอน และต้องสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นการใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ศาสตร์อื่น ๆ มีการบูรณาการความรู้ภาษากับสาระวิชาอื่น ๆ นำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงในโลกปัจจุบัน ครูมีแรงจูงใจภายในที่ต้องการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอาชีพ ครูต้องได้รับการสนับสนุน เป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่ทันต่อเหตุการณ์ ครูอาจจะนำเสนอแนวคิดเทคนิคใหม่ ๆ การเตรียมครูเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพการสอนภาษาอังกฤษ ครูต้องเพิ่มประสิทธิภาพการสอน มีขวัญกำลังใจดี และพอใจในงานที่ทำ สภาพการสอนต้องเปลี่ยนแปลงตามความต้องการในการสื่อสารของผู้เรียน ครูและผู้เรียนต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นทำงานร่วมกันในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ลักษณะครูภาษาที่ดี

ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ได้สรุปลักษณะที่ดีของครูภาษาอังกฤษไว้มากมาย เอลเลน (Allen, 1980 อ้างถึงใน เสี่ยม โตรตัน, 2551, หน้า 31) ได้สรุปลักษณะพื้นฐานของครูภาษาอังกฤษไว้ดังนี้ 1) มีวุฒิทางการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ 2) มีความชอบในภาษาอังกฤษ 3) มีทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง 5) สามารถช่วยตนเองได้ 6) พร้อมที่จะทำงานนอกเวลา 7) ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ 8) ความเป็นมืออาชีพ 9) กระตือรือร้นและรักงานที่ทำ

นอกจากนี้ บราวน์ (Brown, 2000 อ้างถึงใน เสี่ยม โตรตัน, 2551, หน้า 31) พบว่าลักษณะครูภาษาอังกฤษที่ดี จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความรู้ด้านเทคนิคต่าง ๆ โดยสามารถเข้าใจถึงระบบภาษาศาสตร์ ด้านเสียง ศัพท์ โครงสร้าง และวากยสัมพันธ์ เข้าใจหลักการการเรียนรู้ และการสอนภาษา มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้คล่อง รู้จากประสบการณ์ว่าการเรียนภาษาเป็นอย่างไร เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษา และวัฒนธรรม ติดตามการอ่านข่าวสารอยู่เสมอ ร่วมประชุมปฏิบัติการทางด้านภาษาอย่างต่อเนื่อง

2. มีทักษะด้านการสอน มีความเข้าใจวิธีการสอนภาษารูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนเข้าใจเทคนิควิธีการสอน สามารถออกแบบแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำแผนการสอนไปใช้สอนควบคุมชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ หลักภาษาที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในการสื่อสาร ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนได้ สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมในชั้นเรียน ใช้หลักในการจัดชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม รู้จักผลิตสื่อใหม่ ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนเกิดความแรงจูงใจ มีปฏิสัมพันธ์และสร้างแบบทดสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วัฒนธรรม และประเพณี มีความสุขที่จะเข้าสังคมกับผู้อื่น มีความกระตือรือร้น รู้สึกรอบอุ้ม และมีอารมณ์ขันในการพบปะผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก ทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงานได้ หาโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเทคนิคการสอนกับเพื่อนร่วมงาน

4. คุณสมบัติเฉพาะตน จะต้องเป็นผู้จัดระบบที่ดี เสียสละ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ สามารถยืดหยุ่นแก้ปัญหาได้ ชอบทดลองแนวทางการสอนใหม่ ๆ มีเป้าหมายในการทำงาน และมีคุณธรรม จริยธรรม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่าลักษณะครูภาษาอังกฤษที่ดีคือมีความรู้ด้านเทคนิคต่าง ๆ โดยสามารถเข้าใจถึงระบบภาษาศาสตร์ ด้านเสียง ศัพท์ โครงสร้าง และวากยสัมพันธ์ เข้าใจหลักการการเรียนรู้ และการสอนภาษา มีความสามารถในการ ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้คล่อง มีทักษะด้านการสอน มีความเข้าใจวิธีการสอนภาษารูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนเข้าใจเทคนิควิธีการสอน สามารถออกแบบแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสาร จัดชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม สร้างแรงจูงใจ ผลิตและใช้สื่อใหม่ ๆ มีทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วัฒนธรรม และประเพณี ทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงานได้ เป็นผู้จัดระบบที่ดี เสียสละชอบทดลองแนวทางการสอนใหม่ ๆ มีเป้าหมายในการทำงาน นอกจากนี้ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ควรมีความรู้ ทักษะ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ทักษะทางภาษาอังกฤษ ภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีของไทย ของเจ้าของภาษาและนานาชาติ ต้องมีความรู้ วรรณกรรม วรรณคดีวรรณศิลป์ภาษาอังกฤษของไทยและนานาชาติ 2) มีความรู้ แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 4) มีความรู้ ทักษะ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ออกแบบบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน 6) มีทักษะด้านวิธีการสอน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย การบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระอื่น ๆ การทำงานเป็นทีม 7) จิตวิทยาการศึกษา 8) การวัดผล ประเมินผล 9) การบริหารจัดการชั้นเรียน 10) การมีปฏิสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

11) ครูต้องเป็นผู้จัดการระบบที่ดี เสียสละ พัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพซึ่งเป็นหัวข้อต่อไป

มาตรฐานวิชาชีพครู

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2548 มาตรา 49 และมาตรา 50 ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และมติ คณะกรรมการคุรุสภา กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

“วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐ และเอกชน และการ บริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหาร การศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

“ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา” หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

“ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่า ปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

“มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและ คุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตาม ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการ ปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติงาน

“มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

“มาตรฐานการปฏิบัติงาน” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดง พฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝน ให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

“มาตรฐานการปฏิบัติตน” หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้น เป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการ และสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 22 กำหนดให้ครูสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครู มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ ให้ครูเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะอย่างสูงในการประกอบวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งมีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามมาตรา 43 วรรคแรกให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพควบคุม มาตรา 49 ได้กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เป็นคณะกรรมการการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 24 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บริหารราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา 39 กำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูเป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ มาตรา 80 ให้มีการพัฒนาข้าราชการครูให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพให้เหมาะสมกับตำแหน่ง

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2544 และพ.ศ. 2548 หมวด 1 ข้อ 5 กำหนดให้ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้ และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพและมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังนี้คือ

1. มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่น ๆ ที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้คือ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู
2. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด คือ 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

3. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมวด 2 ข้อ 10 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานดังนี้ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม ตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงาน ผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับ ผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 10) แสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 11) สร้างโอกาสให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

มาตรฐานการปฏิบัติตน

จรรยาบรรณของวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณ ของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อตนเอง ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเอง ด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ แก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า
2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง ดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่ เรียกหรือขอรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่น ในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม

ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าครูเป็นอาชีพหลักในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีคุณภาพ ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความรู้ 9 ข้อ มาตรฐานการเรียนรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2 ข้อ มาตรฐานการปฏิบัติงาน 12 ข้อ จรรยาบรรณ 10 ข้อ และมาตรฐานการปฏิบัติตน เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม ซึ่งเรื่องดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูผู้สอนภาษาอังกฤษในหัวข้อต่อไป

สมรรถนะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

แนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency)

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงาน (Competency) เกิดขึ้นในช่วงต้นปี ค.ศ. 1970 โดย David McClelland ศาสตราจารย์ ด้านจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัย Havard ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในการทำงาน ระหว่างผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูง กับผู้ที่ประสบความสำเร็จน้อยในตำแหน่งเดียวกัน แต่มีผลงานแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี ประสบความสำเร็จจะมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competency) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ หรือแรงจูงใจ (Attitude/ Motive) สมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่ทำให้เกิดความสำเร็จดีเลิศ ในการทำงาน และในปี ค.ศ. 1973 McClelland ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “Testing for Competence rather than Intelligence” ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดเรื่องสมรรถนะที่สามารถอธิบายบุคลิกลักษณะของคนว่าเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg) (จิรประภา อัครบวร, 2549, หน้า 58; สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2549; ชุชัย สมितिไกร, 2550, หน้า 29)

สามารถอธิบายได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยลอยอยู่เหนือน้ำซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ ความรู้สาขาต่างๆ ที่ได้เรียนมา (Knowledge) และส่วนของทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษด้านต่าง ๆ (Skill) สำหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่านั้น เป็นส่วนที่ไม่อาจสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากกว่า และเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self Image) คุณลักษณะ

ส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ส่วนที่อยู่เหนือน้ำเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับเขาวน ปัญญาของบุคคล ซึ่งการที่บุคคลมีความฉลาดสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ และทักษะได้นั้น ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องลึก คุณลักษณะ ส่วนบุคคล ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสมด้วย จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นได้

ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความหมายของสมรรถนะไว้ดังนี้ แมคเคลินแลนด์ (McClelland อ้างถึงใน Dubois, 2004, p. 17) ให้นิยามว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่อยู่ภายใต้ผลการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ

เดล และเฮส (Dale & Hes, 1995, p. 80) กล่าวถึง สมรรถนะว่า เป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior Performance) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational Competency) ว่าหมายถึง ความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสายอาชีพ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงาน เป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้ คำว่ามาตรฐาน ในที่นี้หมายถึง องค์ประกอบของความสามารถ รวมกับเกณฑ์การปฏิบัติ และคำอธิบายขอบเขตงาน

สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer & Spencer, 1993, pp. 9, 11) ให้ความหมายของ สมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือผลงานสูงกว่ามาตรฐาน (Superior Performance) โบยาซีส (Boyatzis, 1982, p. 58) ได้ให้นิยามว่า สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล อาจหมายถึง แรงจูงใจ บทบาททางสังคม ทักษะความรู้ บุคลิกถาวร ซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงาน ภายใต้ปัจจัย สภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2547, หน้า 33) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับความสามารถในการปรับและใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร

ดนัย เทียนพุฒ (2550, หน้า 20) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง การบูรณาการความรู้ ทักษะ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล อันทำให้เกิดผลงานที่มีคุณค่าสูงสุด หรือเกิดประสิทธิผลในการทำงาน

สรุปความหมายของสมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำงานในตำแหน่งให้สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ ประสบการณ์ เกิดเป็นพฤติกรรมในการใช้ความรู้ ความสามารถที่สั่งสมอยู่ในคนปฏิบัติงานได้สำเร็จบรรลุตามมาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของสมรรถนะ

แมคคลินแลนด์ (McClelland, 1973) กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ 5 องค์ประกอบ คือ

1. ความรู้ (Knowledge) คือความรู้เฉพาะเรื่องที่ต้องรู้ เป็นสาระสำคัญ
2. ทักษะ (Skill) คือสิ่งที่ต้องการให้ทำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทักษะที่เกิดจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติ กระทำได้อย่างคล่องแคล่วองไว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) คือทัศนคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน ที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงลักษณะของบุคคลนั้น
5. แรงจูงใจ คือแรงขับ ที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการไปสู่เป้าหมายสู่ความสำเร็จ

บอยาติซ (Boyatzis, 1982) กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะ ได้แก่

1. แรงจูงใจ
2. บทบาททางสังคม
3. ทักษะ
4. ความรู้
5. คุณลักษณะส่วนบุคคล/ บุคลิกถาวร

สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer & Spencer, 1993, p. 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะว่าประกอบด้วย

1. แรงจูงใจ (Motive) เป็นสิ่งที่บุคคลคิดหรือต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นแรงขับในการกำหนดทิศทางหรือการเลือกของบุคคลเพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรม หรือตอบสนองเป้าหมายเหล่านั้น

2. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลและรวมถึงการตอบสนองของบุคคลต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ

3. แนวคิดของตนเอง (Self Concept) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self Image) ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในช่วงระยะสั้น ๆ ได้

4. ความรู้ (Knowledge) เป็นขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งครอบครองอยู่

5. ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ การใช้ความคิด และจิตใจของบุคคล ในระดับที่สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือการวางแผนในการจัดการและในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความซับซ้อนของข้อมูลได้

มานัส และมัวร์ (Manus & Mour, n.d. อ้างถึงใน นิสการก์ เวชยานนท์, 2550, หน้า 20) ได้เสนอองค์ประกอบรูปแบบของสมรรถนะที่มีทั้งความสามารถที่ติดตัวมา และความสามารถที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ คือ

1. พฤติกรรม (Behaviors)
2. ทักษะ (Skills)
3. ความรู้ (Knowledge)
4. ทศนคติ (Attitude)
5. ลักษณะเฉพาะของบุคคล

สรุปได้ว่าองค์ประกอบจากความหมายของสมรรถนะตามแนวคิดของโบยาซีส (Boyatzis, 1982) สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer & Spencer, 1993) มานัสและมัวร์ (Manus & Mour, n.d. อ้างถึงใน นิสการก์ เวชยานนท์, 2550, หน้า 20) ประกอบด้วย

1. แรงจูงใจ (Motive)
2. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait)
3. แนวคิดของตนเอง (Self Concept) ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยม ภาพลักษณ์
4. ความรู้ (Knowledge)
5. ทักษะ (Skill)
6. พฤติกรรม (Behaviors)

สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skill)

3) พฤติกรรม (Behaviors)

ประโยชน์ของสมรรถนะ

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, หน้า 10) กล่าวถึงประโยชน์ของการนำแนวคิด สมรรถนะ (Competency) มาใช้ในองค์กร ไว้ดังนี้

1. ช่วยสนับสนุนหรือเร่งปฏิกิริยา แนวคิด พฤติกรรม ความเชื่อ ทศนคติ ของคนในองค์กร ให้บรรลุ วิสัยทัศน์ ภารกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายขององค์กร
2. มีประโยชน์ต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

3. เป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานได้ถูกต้องมากขึ้น ลดการเสียเวลา และค่าใช้จ่ายในการทดลองงาน การพัฒนาฝึกอบรม การเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่ง การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการบริหารผลตอบแทน

ประเภทของสมรรถนะ

สำหรับการจัดแบ่งประเภทของสมรรถนะนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทรรศนะที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, หน้า 10-11) ได้จำแนก สมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวม ที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2. สมรรถนะตามสายงาน (Job Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน

3. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป

ศุภชัย เขาวะประภาส (2548, หน้า 49) ได้จำแนกสมรรถนะขององค์กรภาครัฐออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นสมรรถนะที่ทุกคนในองค์กรต้องมี เพื่อให้ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้สำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ขององค์กร สมรรถนะหลักขององค์กรจะถ่ายทอดไปถึงบุคลากร และกลายเป็นสมรรถนะที่บุคลากรทุกคนในองค์กรต้องมี

2. สมรรถนะเฉพาะลักษณะงาน (Functional Competency) เป็นสมรรถนะที่บุคคลที่ทำงานในสายงานนั้น ๆ ต้องมีเพิ่มเติมจากสมรรถนะหลัก

ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2549, หน้า 16) แบ่งประเภทสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) 2) สมรรถนะด้านวิชาชีพ (Professional Competency) 3) สมรรถนะในงาน (Functional Competency)

เทียน ทองแก้ว (2550) จำแนกสมรรถนะออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies) หมายถึง สมรรถนะที่แต่ละคนมี เป็นความสามารถเฉพาะตัว ผู้อื่นลอกเลียนแบบ

3.1 เข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา

3.1.1 เข้าใจหลักการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์

3.1.2 เข้าใจความแตกต่างของการเรียนรู้ภาษาแม่และภาษาต่างประเทศ

3.1.3 เข้าใจหลักการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

3.2 เข้าใจแนวคิด ทฤษฎี วิธีสอนภาษาต่างประเทศ และกลยุทธ์การเรียนรู้

3.2.1 เข้าใจวิวัฒนาการของแนวคิด ทฤษฎี และวิธีสอนภาษาต่างประเทศที่หลากหลายและสามารถนำไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

3.2.2 เข้าใจกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

3.3 เข้าใจแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.3.1 เข้าใจขั้นตอนของการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.3.2 เข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.3.3 เข้าใจการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

4. มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ครูผู้สอนที่จะบรรลุมาตรฐานนี้ ต้องแสดงออกถึงการมียุทธศาสตร์ในเรื่องต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์หลักสูตร

4.1.1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

4.1.2 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางโดยเชื่อมโยงความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

4.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้

4.2.1 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่บูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

4.2.2 วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.3 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

4.3.1 กำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4.3.2 สร้างและเลือกใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผล พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4.3.3 นำผลจากการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

ขอบข่ายสาระที่ 3: การพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ

ครูผู้สอนควรมีความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ในการสอน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ รักวิชาชีพครู มีความกระตือรือร้นในการสอนและเพิ่มพูนความรู้ของตน

5. มาตรฐานที่ 5 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ครูที่จะบรรลุมาตรฐานนี้ ต้องแสดงออกในเรื่องต่อไปนี้

- 5.1 พัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง
- 5.2 พัฒนากระบวนการเรียนการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- 5.3 แสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
 - 5.3.1 มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล
 - 5.3.2 เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาหรือเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ

จะเห็นได้ว่าสาระแต่ละสาระจะมีมาตรฐานและตัวชี้วัดย่อยประกอบหลายตัวด้วยกัน มาช่วยสนับสนุนเพื่อให้สาระมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลครอบคลุมทุกด้าน

สรุปได้ว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษควรมีความรู้ความสามารถด้านภาษาและวัฒนธรรม อย่างเพียงพอ ทันเหตุการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำแนวคิด ทฤษฎี วิธีสอนและกลยุทธ์การเรียนรู้ มาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์ในการสอน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ รักวิชาชีพครู มีความกระตือรือร้นในการสอนเพิ่มพูนความรู้ของตน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้

สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู

ครูผู้ทำหน้าที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นสมรรถนะที่ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ข้อ 4 และข้อ 9 ในหมวดที่ 1 ได้กำหนดสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ดังนี้

1. ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ประกอบด้วย

1.1 สาระความรู้

- 1.1.1 ภาษาไทยสำหรับครู
- 1.1.2 ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สำหรับครู
- 1.1.3 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู

1.2 สมรรถนะ

1.2.1 สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

1.2.2 สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

1.2.3 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

2. การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 สารความรู้

2.1.1 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีการศึกษา

2.1.2 ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย

2.1.3 วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย

2.1.4 ทฤษฎีหลักสูตร

2.1.5 การพัฒนาหลักสูตร

2.1.6 มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร

2.1.7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.8 ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

2.2 สมรรถนะ

2.2.1 สามารถวิเคราะห์หลักสูตร

2.2.2 สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย

2.2.3 สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

2.2.4 สามารถจัดทำหลักสูตร

3. การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.1 สารความรู้

3.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน

3.1.2 รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

3.1.3 การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.1.4 การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.1.5 การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม

3.1.6 เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้

3.1.7 การใช้และการผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้

3.1.8 การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเป็นสำคัญ

3.1.9 การประเมินผลการเรียนรู้

3.2 สมรรถนะ

3.2.1 สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาค

3.2.2 สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3.2.3 สามารถเลือกใช้ พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2.4 สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกกระดานการเรียนรู้

ของผู้เรียนจากการประเมินผล

4. จิตวิทยาสำหรับครู ประกอบด้วย

4.1 สารความรู้

4.1.1 จิตวิทยาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมนุษย์

4.1.2 จิตวิทยาการศึกษา

4.1.3 จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา

4.2 สมรรถนะ

4.2.1 เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน

4.2.2 สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน

4.2.3 สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.2.4 สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วย

5.1 สารความรู้

5.1.1 หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

5.1.2 การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา

5.1.3 การประเมินตามสภาพจริง

5.1.4 การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

5.1.5 การประเมินภาคปฏิบัติ

5.1.6 การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม

5.2 สมรรถนะ

5.2.1 สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง

5.2.2 สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

6. การบริหารจัดการในห้องเรียน ประกอบด้วย

6.1 สารความรู้

- 6.1.1 ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ
- 6.1.2 ภาวะผู้นำทางการศึกษา
- 6.1.3 การคิดอย่างเป็นระบบ
- 6.1.4 การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร
- 6.1.5 มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร
- 6.1.6 การติดต่อสื่อสารในองค์กร
- 6.1.7 การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 6.1.8 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 6.1.9 การทำงานเป็นทีม
- 6.1.10 การจัดทำโครงการทางวิชาการ
- 6.1.11 การจัดโครงการฝึกอบรม
- 6.1.12 การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา
- 6.1.13 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
- 6.1.14 การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

6.2 สมรรถนะ

- 6.2.1 มีภาวะผู้นำ
- 6.2.2 สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียน
- 6.2.3 สามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ
- 6.2.4 สามารถในการประสานประโยชน์
- 6.2.5 สามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

7. การวิจัยทางการศึกษา ประกอบด้วย

7.1 สารความรู้

- 7.1.1 ทฤษฎีการวิจัย
- 7.1.2 รูปแบบการวิจัย
- 7.1.3 การออกแบบการวิจัย
- 7.1.4 กระบวนการวิจัย
- 7.1.5 สถิติเพื่อการวิจัย
- 7.1.6 การวิจัยในชั้นเรียน

7.1.7 การฝึกปฏิบัติการวิจัย

7.1.8 การนำเสนอผลงานวิจัย

7.1.9 การค้นคว้า ศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

7.1.10 การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา

7.1.11 การเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย

7.2 สมรรถนะ

7.2.1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

7.2.2 สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ประกอบด้วย

8.1 สาระความรู้

8.1.1 แนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

8.1.2 เทคโนโลยีและสารสนเทศ

8.1.3 การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ

8.1.4 แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้

8.1.5 การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรม

8.2 สมรรถนะ

8.2.1 สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

8.2.2 สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

8.2.3 สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. ความเป็นครู ประกอบด้วย

9.1 สาระความรู้

9.1.1 ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาท หน้าที่ ภาระงานของครู

9.1.2 พัฒนาการของวิชาชีพครู

9.1.3 คุณลักษณะของครูที่ดี

9.1.4 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

9.1.5 การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู

9.1.6 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

9.1.7 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

9.1.8 จรรยาบรรณของวิชาชีพครู

9.1.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

9.2 สมรรถนะ

9.2.1 รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน

9.2.2 อุดหนุนและรับผิดชอบ

9.2.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ

9.2.4 มีวิสัยทัศน์

9.2.5 ศรัทธาในวิชาชีพครู

9.2.6 ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

สาระการฝึกทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานประกอบ

วิชาชีพ

10. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ประกอบด้วย

10.1 สาระการฝึกทักษะ

10.1.1 การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ในสถานศึกษา

10.1.2 ฝึกปฏิบัติการวางแผนการศึกษาผู้เรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษา

10.1.3 มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้

10.1.4 ฝึกการจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา

10.1.5 ฝึกปฏิบัติการดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

10.1.6 การจัดทำโครงการทางวิชาการ

10.2 สมรรถนะ

10.2.1 สามารถศึกษาและแยกแยะผู้เรียนได้ตามความแตกต่างของผู้เรียน

10.2.2 สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้

10.2.3 สามารถฝึกปฏิบัติการสอน ตั้งแต่การจัดทำแผนการสอน ปฏิบัติการสอน ประเมินผล และปรับปรุง

10.2.4 สามารถจัดทำโครงการทางวิชาการ

11. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย

11.1 การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

11.1.1 การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

11.1.2 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชี้ชัดผู้เรียนเป็นสำคัญ

11.1.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้

11.1.4 การเลือกใช้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

11.1.5 การใช้เทคนิคและยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้

11.1.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

11.1.7 การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

11.1.8 การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

11.1.9 การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้

11.1.10 การสัมมนาทางการศึกษา

11.2 สมรรถนะ

11.2.1 สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ

11.2.2 สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

11.2.3 สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

11.2.4 สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

สรุปได้ว่าคณะกรรมการการคุรุสภา พ.ศ. 2548 ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดมาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพครู ดังนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู 10) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 11) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

จากการศึกษาสมรรถนะของคณะกรรมการการคุรุสภา พ.ศ. 2548 ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มสมรรถนะที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกันจะได้สมรรถนะดังนี้

1. ภาษาสำหรับครู
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการในห้องเรียน

4. จิตวิทยาสำหรับครู
5. การวัดและประเมินผลการศึกษา
6. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
7. ความเป็นครู

นอกจากสาระมาตรฐานครูผู้สอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) และสมรรถนะของคณะกรรมการคุรุสภา พ.ศ. 2548 ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แล้วยังมีการสังเคราะห์สมรรถนะครูของต่างประเทศและการสังเคราะห์สมรรถนะครูของประเทศไทย ซึ่งนำเสนอในหัวข้อต่อไป

การสังเคราะห์สมรรถนะครูของต่างประเทศ

พิมพันธ์ เชะคุปต์ และพรทิพย์ แจ่มจัน (2551) ทำการวิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของครูของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดาและอังกฤษ มาสังเคราะห์ซึ่งสามารถสังเคราะห์สมรรถนะได้ 15 ด้าน แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา

- 1.1 มีความรู้ลึกซึ้งในสาขาวิชาที่สอนภายในกลุ่มวิชา
- 1.2 เข้าใจองค์ประกอบของวิชาที่สอน และสามารถบูรณาการกับวิชาอื่นได้
- 1.3 แก้ไขมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ไม่ถูกต้องของนักเรียน
- 1.4 มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ระบบการปกครอง

และวัฒนธรรมของประเทศ และโลก

- 1.5 มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นโต้แย้งทางสังคมปัจจุบันและการศึกษา

2. สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา

- 2.1 พัฒนาระบบการสื่อสารแบบสองทางในการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง
- 2.2 สื่อสารกับเพื่อนครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวกับการศึกษา
- 2.3 ใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.4 สื่อสารอย่างจริงใจกับนักเรียนและเพื่อนครูทุกคน
- 2.5 สามารถใช้การสื่อสารทั้งโดยวัจนภาษาและอวัจนภาษา
- 2.6 ส่งเสริมนักเรียนให้รู้จักการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ
- 2.7 สามารถเขียนแสดงความคิดเชิงเหตุผลด้วยไวยากรณ์และประโยคที่ถูกต้อง
- 2.8 สามารถอ่านทำความเข้าใจและตีความข้อเขียนที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพและอื่น ๆ
- 2.9 มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้เหมาะสมกับบริบท

2.10 ใช้ภาษาที่เหมาะสมในการรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน มีความเชี่ยวชาญในการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ

2.11 อธิบายเนื้อหาในบทเรียนอย่างชัดเจน

3. สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.1 มีความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตรและ โครงสร้างหลักสูตรแกนกลาง

3.2 พัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและนักเรียน

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการประเมินหลักสูตร

3.4 ร่วมมือกับบุคลากรที่ร่วมงานและผู้ปกครองในการออกแบบหลักสูตรสำหรับนักเรียนพิการ

3.5 เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร

3.6 สร้างระบบการกำกับดูแลการใช้หลักสูตร

4. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

4.1 เข้าใจวิธีการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้

4.2 เลือกใช้วิธีการสอนอย่างหลากหลาย เช่น การสาธิต การบรรยาย การทำโครงการ การอภิปราย การทดลอง การปฏิบัติงานอย่างอิสระ

4.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และจุดประสงค์ของหลักสูตร

4.4 เชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนกับประสบการณ์ ความสนใจและสถานการณ์ในชีวิตจริงของนักเรียน

4.5 แสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีวิทยาการสอน และแนวโน้มทางการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อนำมาเพิ่มพูนคุณภาพของนักเรียน

4.6 เลือกใช้เทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุดให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ ระดับชั้นความต้องการ ความสนใจและภูมิหลังของนักเรียน

4.7 ใช้แหล่งทรัพยากรและเทคโนโลยีในการวางแผนการสอน

4.8 ใช้วิธีสอนที่เน้นวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาระดับสติปัญญาของนักเรียน

4.9 ใช้ทรัพยากรในห้องเรียนในการจัดการเรียนรู้ เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดหาเอกสารเพิ่มเติม และเทคโนโลยี

4.10 ใช้วัสดุและสื่อการสอนให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้และระดับชั้นของนักเรียน

4.11 ส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนใช้ทักษะการคิดแบบต่าง ๆ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบอเนกนัย การสืบสอบ เป็นต้น

4.12 จัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมในชุมชน

4.13 สามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

5. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

5.1 เข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคลของนักเรียนและบริบทของแต่ละบุคคล

5.2 สนับสนุนความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล

5.3 ส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

5.4 ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีอิสระในการเรียนรู้และการทำงาน

5.5 เข้าใจความแตกต่างทางการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน

5.6 จัดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนประกันความสำเร็จตามความต้องการในการเรียนรู้ส่วนบุคคล

5.7 สร้างบทบาทของตนเองในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะนำการเรียนรู้ให้นักเรียน

5.8 จัดโปรแกรมการศึกษารายบุคคลเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการเฉพาะด้าน

6. สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

6.1 จัดสิ่งรบกวนต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคระหว่างการเรียนการสอน

6.2 จัดการพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

6.3 ให้การเสริมแรงเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีในชั้นเรียน

6.4 ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน

6.5 สร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความรู้สึกลดภัยยอมรับและความยุติธรรม

6.6 พัฒนาระบบในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

6.7 ใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนานักเรียนให้รู้จักควบคุมตนเอง มีวินัยในตนเองและรับผิดชอบต่อผู้อื่น

6.8 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถแสดงความคิด ความสนใจและสร้างทางเลือก

6.9 บริหารเวลาในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนรู้

7. สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา

7.1 ใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนพิการให้สามารถเรียนรู้ได้

7.2 ส่งเสริมนักเรียนให้รู้จักเลือกและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความคิดและความเข้าใจในทศวรรษในบทเรียน

7.3 ให้นักเรียนมีความเสมอภาคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

7.4 ส่งเสริมผู้ร่วมงานให้พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับนักเรียน

7.5 แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศกับเพื่อนร่วมงาน

8. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล

8.1 ใช้เครื่องมือและยุทธศาสตร์การประเมินที่หลากหลาย

8.2 แจ้งเกณฑ์การประเมินให้ครูและผู้ปกครองนักเรียนทราบ

8.3 ให้นักเรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

8.4 วิเคราะห์และรายงานผลการประเมินให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ

8.5 มีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

8.6 นำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียนและวางแผนการสอน

8.7 วางแผนการประเมินอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา

8.8 ใช้การประเมินที่ยุติธรรม แก่ใจอคติและความผิดพลาดในการประเมิน

8.9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้วิธีการประเมิน และตัดสินผลการประเมินร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน

9. สมรรถนะด้านวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

9.1 มีความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยและสืบค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาการทำวิจัย

9.2 สามารถทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

9.3 สามารถร่วมมือกับเพื่อร่วมงานในการค้นคว้าวิจัยและออกแบบเพื่อกลยุทธ์ทางการสอน

9.4 สามารถปรับบทบาทของตนเองในการเป็นผู้วิจัย ผู้นำเสนอ ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้นำและพี่เลี้ยงตามโอกาสที่เหมาะสม

9.5 สามารถส่งเสริม กระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้ครูมีส่วนร่วมในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

9.6 สามารถวิเคราะห์ประเด็นใหม่ ๆ ที่เป็นแนวโน้มการวิจัยทางการศึกษา

10. สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู

- 10.1 ใช้กลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจทางการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
- 10.2 จัดการพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม
- 10.3 ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน
- 10.4 สร้างความรู้สึกเห็นใจและการยอมรับนับถือระหว่างนักเรียนด้วยกัน
- 10.5 รับฟังปัญหาของนักเรียน ให้ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์
- 10.6 ปรับความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนกับผู้ปกครองและผู้สนับสนุน

ทางการศึกษา

- 10.7 ปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเอาใจใส่ ให้ความอบอุ่นและความอิสระและสังเกตพฤติกรรมผิดปกติของนักเรียน
- 10.8 สามารถแก้ไขพฤติกรรมในชั้นเรียนและลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลในชั้นเรียน
- 10.9 ยอมรับคำนิยามและตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของนักเรียน
- 10.10 ส่งเสริมให้นักเรียนใช้กลยุทธ์ในการจัดการพฤติกรรมของตน
- 10.11 ช่วยผู้ปกครองหรือชุมชนในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน

11. สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

- 11.1 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน
- 11.2 สามารถใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการเข้าถึงชุมชน
- 11.3 มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างเปิดเผยและจริงใจ
- 11.4 เลือกใช้หน่วยงานในชุมชน บุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ ระดับชั้นและความต้องการของนักเรียน
- 11.5 สนับสนุนกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดขึ้น
- 11.6 นำความรู้จากแหล่งทรัพยากรในชุมชนมาจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน

12. สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

- 12.1 เข้าใจกฎหมาย จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- 12.2 ปฏิบัติตามนโยบายและข้อกำหนดของสถานศึกษา
- 12.3 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน

13. สมรรถนะด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม

- 13.1 สามารถสร้างแรงจูงใจและแนะนำสมาชิกให้พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนการเรียนรู้
- 13.2 สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงานและบุคลากรในโรงเรียนอื่น ๆ
- 13.3 สามารถใช้ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาคความขัดแย้งอย่างเหมาะสม

13.4 สามารถสร้างทีมงานพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ

13.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ของนักเรียน

13.6 แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน การประเมิน การบันทึกข้อมูลกับเพื่อนร่วมงาน

13.7 สามารถสาธิตการสอนแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูใหม่และเพื่อนครู

ตามความเหมาะสม

13.8 ช่วยเหลือเพื่อนครูในการวางแผนและการใช้กลยุทธ์ทางการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

13.9 ช่วยเหลือเพื่อนครูในการวางแผนและการใช้กลยุทธ์ทางการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

14. สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

14.1 มีความรักในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

14.2 สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย และจัดทำแผนงานพัฒนาตนเอง (Self-directed Learning) ในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

14.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพตามความเหมาะสม

14.4 สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรมมาพัฒนางาน

14.5 สามารถร่วมมือทำงานพัฒนาวิชาชีพกับเพื่อนครูและชุมชน

14.6 สามารถนำผลป้อนกลับ (Feedback) มาปรับปรุงการสอน

14.7 สามารถศึกษาประเด็นใหม่ ๆ หรือแนวโน้มทางการศึกษา

15. สมรรถนะด้านการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

15.1 สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีตามความคาดหวังของชุมชนและประเทศชาติ

15.2 สามารถพัฒนากระบวนการคิดเพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเองและรู้เท่าทันสังคม

สรุปการสังเคราะห์สมรรถนะครูของต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา 3) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 6) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 7) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา 8) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล 9) สมรรถนะด้านวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 10) สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู 11) สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 13) สมรรถนะด้าน

ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 15) สมรรถนะด้านการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

การสังเคราะห์สมรรถนะครูของประเทศไทย

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แจ่มจั่น (2551) ทำการวิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะครูของประเทศไทย ที่กำหนดโดยหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2) สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และ 3) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถสังเคราะห์สมรรถนะได้ 16 ด้าน สมรรถนะแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้

- 1.1 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
- 1.2 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง

2. สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา

2.1 สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อความหมายได้ถูกต้องและตรงประเด็น

2.2 สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น เพื่อการแสวงหาความรู้

2.3 สามารถใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน

2.4 สามารถเขียนเอกสารทางวิชาการ

3. สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.1 สามารถจัดทำหลักสูตร ทั้งหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

3.2 สามารถวิเคราะห์หลักสูตร

3.3 สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้บรรลุจุดประสงค์

3.4 สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

3.5 สามารถประเมินหลักสูตร

4. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

4.1 สามารถบูรณาการสาระการเรียนรู้ ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับชีวิตจริง

4.2 สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

4.3 สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

4.4 สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

4.5 สามารถจัดกิจกรรมหรือสนับสนุนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

4.6 สามารถเลือกใช้อุปกรณ์ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

4.7 สามารถประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

5. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.1 สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความ

สมัครใจ

5.2 สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6. สมรรถนะด้านบริหารจัดการชั้นเรียน

6.1 สามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้

6.2 สามารถจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและเอกสารประจำชั้นเรียนและวิชา

6.3 สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน

6.4 สามารถกำกับดูแลและแก้ปัญหาในชั้นเรียน

7. สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา

7.1 สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการ

เรียนรู้

7.2 สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

8. สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล

8.1 สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง

8.2 สามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

8.3 สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

9. สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

9.1 มีความรู้ความเข้าใจระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และการวิจัยและพัฒนา

9.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

9.3 สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

10. สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู

10.1 มีความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน

- 10.2 สามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน
- 10.3 สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
- 10.4 สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
- 10.5 สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 10.6 สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางช่วยเหลือผู้เรียน
- 10.7 สามารถแนะแนวให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาแก่ผู้เรียน
- 10.8 สามารถติดตามประเมินผลการแนะแนวและการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน
- 10.9 สามารถดูแล แก้ไข หรือป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

11. สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

- 11.1 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในโอกาสต่าง ๆ
- 11.2 สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา
- 11.3 สามารถร่วมมือกับชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

- 11.4 สามารถจัดบริการทางวิชาการให้แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ
- 11.5 ประสานงานกับชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา

12. สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

- 12.1 มีความรัก เมตตาและปรารถนาดีต่อผู้เรียน
- 12.2 มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่
- 12.3 มีวิสัยทัศน์และศรัทธาในวิชาชีพครู
- 12.4 ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู
- 12.5 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
- 12.6 ปฏิบัติตนตามกติกาสังคม
- 12.7 ดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง เหมาะสมและดีงาม

13. สมรรถนะด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม

- 13.1 ขอมรับข้อตกลงของทีมงาน
- 13.2 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 13.3 มีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหาในการทำงาน
- 13.4 มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน

13.5 สามารถสนับสนุน เสริมแรง ให้กำลังใจและยกย่องให้เกิดริเริ่มเพื่อนร่วมงาน
ในโอกาสที่เหมาะสม

13.6 สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้เหมาะสมกับบทบาท

14. สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

14.1 สามารถเลือกสรรวิธีการพัฒนาตนเองได้เหมาะสม

14.2 เข้าใจ ยอมรับ ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง

14.3 สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการพัฒนาตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
กับเพื่อนร่วมงาน

14.4 สามารถนำและผลิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางาน

14.5 สามารถติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

14.6 สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ

15. สมรรถนะด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน

15.1 สามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน

15.2 สามารถปลูกฝังความเป็นไทยและความเป็นประชาธิปไตยให้ผู้เรียน

15.3 สามารถพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน

16. สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

16.1 สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา

16.2 สามารถวิเคราะห์ตนเอง

16.3 สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้พัฒนาตนเองและ
พัฒนางาน

กล่าวโดยสรุปการสังเคราะห์สมรรถนะครูในประเทศไทยประกอบด้วย 1) สมรรถนะ
ด้านความรู้ 2) สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา 3) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร
4) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6) สมรรถนะด้านบริหารจัดการชั้นเรียน 7) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ
นวัตกรรมทางการศึกษา 8) สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล 9) สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน 10) สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู 11) สมรรถนะด้านการสร้าง
ความสัมพันธ์กับชุมชน 12) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 13) สมรรถนะ
ด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 15) สมรรถนะ
ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน 16) สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

ผู้วิจัยได้นำสมรรถนะครูในประเทศไทย 16 ด้าน สาระมาตรฐานของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) วิสัยทัศน์/ เป้าหมาย อาเซียน มาสังเคราะห์เป็นสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ดังตารางที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะ

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะ

1. สมรรถนะครู สำนักมาตรฐาน วิชาชีพ สถาบันพัฒนาครู สำนักงาน กคศ.	2. สาระมาตรฐาน สพฐ. (2546) ของ ครูภาษาอังกฤษ	3. วิสัยทัศน์/ เป้าหมายอาเซียน	สมรรถนะครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับ ประชาคมอาเซียน
1.1 สมรรถนะด้าน ความรู้	2.1 ด้านความรู้ ความสามารถ	3.1 ใช้ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาราชการ อาเซียน	1. การวิเคราะห์บริบทอาเซียน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนภาษาอังกฤษ (3)
1.2 สมรรถนะด้าน การสื่อสารและการ ใช้ภาษา	2.2 ด้านความ สามารถในการจัด	3.2 ให้ประชาชน เข้าถึงโอกาสในการ	2. การสร้างความรอบรู้ ทางภาษาอังกฤษเพื่อรองรับ อาเซียน (1.1, 1.2, 2.1, 3.1)
1.3 สมรรถนะด้าน การพัฒนาหลักสูตร	2.3 ด้านการพัฒนา	3.3 เน้นกระบวนการ เรียนรู้ที่หลากหลาย	3. การออกแบบการเรียนรู้ ในบริบทประชาคมอาเซียน (1.3, 1.8, 1.10, 3.2, 3.3)
1.4 สมรรถนะด้าน การจัดการเรียนรู้	ตนเองด้านวิชาชีพ	เป็นสากล	4. การพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะภาษาอังกฤษในบริบท อาเซียน (1.5, 1.14, 1.15, 2.3)
1.5 สมรรถนะด้าน การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ		3.4 ส่งเสริม โครงการแลกเปลี่ยน นักเรียนอาเซียน	5. การสร้างสื่อและใช้ เทคโนโลยีส่งเสริมการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อ รองรับประชาคมอาเซียน (1.7, 3.5)
1.6 สมรรถนะด้าน บริหารจัดการ ชั้นเรียน		3.5 เรียนรู้และ เข้าถึงเทคโนโลยี สารสนเทศ	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

1. สมรรถนะครู สำนักมาตรฐาน วิชาชีพ สถาบันพัฒนาครู สำนักงาน กคส.	2. มาตรฐาน สพฐ. (2546) ของ ครูภาษาอังกฤษ	3. วิสัยทัศน์/ เป้าหมายอาเซียน	สมรรถนะครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับ ประชาคมอาเซียน
1.7 สมรรถนะด้าน การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและ นวัตกรรม ทางการศึกษา		3.6 ประกอบด้วย 3 เสาหลักอาเซียน 3.6.1 ประชาคม การเมืองและความ มั่นคง	6. การบริหารจัดการชั้นเรียน ภาษาอังกฤษ (1.4, 1.5, 1.6, 1.13, 1.15, 2.2, 3.3)
1.8 สมรรถนะด้าน การวัดและการ ประเมินผล		3.6.2 ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน	7. การสร้างเครือข่ายการ เรียนรู้สู่อาเซียน (1.11, 3.5)
1.9 สมรรถนะด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอน		3.6.3 ประชาคม สังคมและ วัฒนธรรมอาเซียน	
1.10 สมรรถนะด้าน จิตวิทยาสำหรับครู			
1.11 สมรรถนะด้าน การสร้างความรู้ สัมพันธ์กับชุมชน			
1.12 สมรรถนะด้าน คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพ			
1.13 สมรรถนะด้าน ภาวะผู้นำและการ ทำงานเป็นทีม			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

1. สมรรถนะครู สำนักมาตรฐาน วิชาชีพ สถาบันพัฒนาครู สำนักงาน กคส.	2. มาตรฐาน สพฐ. (2546) ของ ครูภาษาอังกฤษ	3. วิสัยทัศน์/ เป้าหมายอาเซียน	สมรรถนะครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับ ประชาคมอาเซียน
1.14 สมรรถนะด้าน การพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ			
1.15 สมรรถนะ ด้านการพัฒนา คุณลักษณะ ของผู้เรียน			
1.16 สมรรถนะด้าน การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์			

จากตารางที่ 1 สมรรถนะครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 7 องค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. การวิเคราะห์บริบทอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
2. การสร้างความรอบรู้ทางภาษาอังกฤษเพื่อรองรับอาเซียน
3. การออกแบบการเรียนรู้ในบริบทประชาคมอาเซียน
4. การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษในบริบทอาเซียน
5. การสร้างสื่อและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
6. การบริหารจัดการชั้นเรียนภาษาอังกฤษ
7. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่อาเซียน

สมรรถนะด้านการวิเคราะห์บริบทอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ

อิทธิ ดิษฐบรรจง (2554) กล่าวว่า ในปี 2558 สิบประเทศสมาชิกอาเซียนจะรวมตัวกันเป็น “ประชาคมอาเซียน” ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ชาวไทย โดยการจัดกิจกรรมอาเซียนสัญจรไปในจังหวัดต่างๆ เพื่อบรรยายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนให้ชาวไทยได้รับความรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนในด้านความรู้เกี่ยวกับประวัติและโครงสร้างอาเซียน การเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีอาเซียน การศึกษาวิเคราะห์ 3 เสาหลักอาเซียน เข้าใจผลกระทบ การเตรียมตัว บุคลากร ทรัพยากรมนุษย์ที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2554 ก) ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อเตรียมความพร้อมของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จากข้อความข้างต้นที่เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวิเคราะห์บริบทอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้แก่ การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประวัติและโครงสร้างอาเซียน การส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีอาเซียน การศึกษาวิเคราะห์ 3 เสาหลักอาเซียน และความเข้าใจทิศทางการศึกษาไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

สมรรถนะด้านการสร้างความรอบรู้ทางภาษาอังกฤษเพื่อรองรับอาเซียน

กาญจนา ปราบพาล (2532) กล่าวว่าครูสอนภาษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพื่อให้มีความรู้ที่เป็นปัจจุบัน มีทักษะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการเรียนการสอนภาษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนมีความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา เนื้อหาที่จะนำมาสอน วิธีการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งวิธีการวัดและประเมินผล

วาสลาวิก, บีวิน และแจ็กสัน (Watzlawick, Beavin & Jackson, 1967) ให้แนวคิดว่าการสื่อสารเป็นการมองภาษาอย่างเป็นระบบมีความต่อเนื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดความสนใจในการสื่อความหมายที่เป็นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ฐปทอง กว้างสวัสดิ์ (2549, หน้า 121) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศเป็นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้หลากหลายตามบริบทและสถานการณ์ได้อย่างคล่องแคล่ว ภาษาเป็นเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากผู้เรียนจะรู้และเข้าใจโครงสร้างภาษาแล้วยังต้องสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสถานการณ์อีกด้วย นอกจากนี้

วัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนภาษาต่างประเทศเพราะวัฒนธรรมไม่สามารถแยกออกจากภาษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้วัฒนธรรมไปพร้อมกับการเรียนรู้ภาษา

จากข้อความข้างต้นที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการสร้างความรอบรู้ทางภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับอาเซียน ได้แก่ ความเข้าใจธรรมชาติและองค์ประกอบของภาษาอังกฤษ การพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษและความสามารถในการสื่อสาร

สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ในบริบทประชาคมอาเซียน

อรุณี วิริยะจิตรา (2555, หน้า 54) กล่าวว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษทุกหลักสูตรในปัจจุบันเป็นหลักสูตรผสมผสานระหว่างแนวการสอนภาษาเพื่อสื่อสารและแนวการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) จะสอนอะไร หมายถึง จุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร 2) จะสอนอย่างไร หมายถึง กระบวนการเรียนการสอน 3) จะประเมินผลอย่างไร หมายถึง การทดสอบและการประเมินผล

ส่วน แอนโทนี (Anthony, 1972) กล่าวว่า การสอนภาษาประกอบด้วย แนวคิด วิธีสอน และกลวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ เสงี่ยม ไตรรัตน์ (2551) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันให้ความสำคัญมากในด้านศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษและเทคนิคการสอนของครูกับความสำเร็จทางภาษาของผู้เรียน

กรองไฉ อุณหสุต (2556) ได้ให้แนวคิดว่าการออกแบบการเรียนรู้ เป็นการออกแบบที่มีเป้าหมายความเข้าใจในการเรียนรู้ ผู้ออกแบบหรือผู้สอนต้องคิดอย่างนักประเมินผล ตระหนักถึงหลักฐานของความเข้าใจทั้ง 6 ด้าน ที่ชัดเจนและลึกซึ้งโดยสามารถอธิบาย แปลความ นำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนรู้จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงความสามารถ นำเสนอมุมมองได้อย่างหลากหลาย และเข้าใจตนเอง

จากข้อความข้างต้นที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ในบริบทประชาคมอาเซียน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน การเลือกวิธีสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และกำหนดการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษในบริบทอาเซียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเป็นผู้มีบทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูควรวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มการเรียนรู้ตามความรู้ความสามารถ กำหนดเรื่องเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ เตรียมแหล่งเรียนรู้และการกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ คอยสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน เพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสม ให้การเสริมแรงเพื่อปรับพฤติกรรมผู้เรียน

อรุณี วิริยะจิตรา (2555, หน้า 56) กล่าวว่าไว้ว่า ในการเรียนการสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องจัดกิจกรรมเนื้อหาและวิธีการที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและความถนัดของผู้เรียน

จากข้อความข้างต้นที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษ ในบริบทอาเซียน ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาอังกฤษ และการมีวินัยเชิงบวกเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน

สมรรถนะด้านการสร้างสื่อและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมาก พบว่าการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาสูงขึ้น และทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น

เริงฤดี นรนนท์ (2534) กล่าวว่า การนำ E-mail เข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นการใช้อุปกรณ์การสอนโดยเน้นภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้การอ่านการเขียนภาษาอังกฤษและเรียนรู้วัฒนธรรม

วิเชียร สุนิธรรม (2555) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ออกแบบมาให้มีเนื้อหาทางภาษาที่สมบูรณ์อยู่ในตัวและใช้เพื่อการเรียนการสอนภาษา ซึ่งมีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการการเรียนการสอนภาษาในยุคปัจจุบัน บทบาทของคอมพิวเตอร์จึงได้เปลี่ยนเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการแสวงหาโอกาสในการโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับบุคคลอื่น ๆ และอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของมนุษย์ การเรียนการสอนภาษาจึงพัฒนาไม่หยุดนิ่ง มีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลาง เป็นเครื่องมือถ่ายทอดบทเรียนและการติดต่อสื่อสารกัน

ส่วน บำรุง ไตรรัตน์ (2547) ศิริรัตน์ บุญเขียน (2552) บุญเลิศ วงศ์พรหม (2543) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการนำสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เข้ามาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนที่หลากหลายทำให้การสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

จากข้อความข้างต้นที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการสร้างสื่อและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ได้แก่ การออกแบบสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้คิด ได้ทำ กิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูต้องบริหารจัดการชั้นเรียนรวมถึงการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ศศิธร ชันดิษฐางกูร, 2551) ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองสามารถทำกิจกรรมนั้นได้ หลากหลายวิธี จัดให้ผู้เรียนได้นำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย มีเครื่องมือและแหล่งความรู้ สอดคล้องกับกิจกรรม

โบรफी (Brophy, 1996, p. 5) กล่าวว่า การจัดการชั้นเรียนคือการที่ครูสร้างหรือจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ต่อการจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างกฎระเบียบ การดำเนินการทำให้บทเรียนน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

อรุณี วิริยะจิตรา (2555, หน้า 56-58) กล่าวว่า กิจกรรมมีบทบาทสำคัญมากในกระบวนการเรียนการสอนภาษา เพราะกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาในการสื่อสารจริงในห้องเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมแบบรายบุคคล แบบคู่ แบบกลุ่ม และแบบทำร่วมกันทั้งชั้น ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ

จากข้อความข้างต้นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การบริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน ภาษาอังกฤษ การส่งเสริมภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม

สมรรถนะด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่อาเซียน

เครือข่ายเป็นการเปิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระหว่างองค์กรเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ ผลประโยชน์ระหว่างกันด้วยความสมัครใจ เต็มใจ เข้าร่วมเครือข่ายของสมาชิก เป็นการสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้สมาชิก ต่างมีความอิสระ เปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรสามารถติดต่อสัมพันธ์กับคนหรือองค์กรในสาขาเดียวกันหรือต่างสาขา เพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร บทเรียน ประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตน โดยบุคคลที่มีความถนัดในด้านต่าง ๆ มีการจัดรูปแบบที่เป็นกลไกขับเคลื่อน เชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ด้วยความสมัครใจ เพื่ออำนวยความสะดวก และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้สมาชิกในเครือข่าย เชื่อมโยง ประสานงาน ประสานสัมพันธ์แหล่งความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2542; กรมการพัฒนาชุมชน, 2547) เพื่อพัฒนา

ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันนิยมใช้เครือข่ายผ่านอินเทอร์เน็ตที่อำนวยความสะดวกรวดเร็ว

ส่วน สนธยา พลศรี (2550) กล่าวว่า เครือข่ายการเรียนรู้เป็นความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลกับบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม องค์กรกับองค์กร องค์กรกับชุมชนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ทรัพยากรสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมกันดำเนินกิจกรรมของสมาชิก ให้ประสบความสำเร็จต่อเนื่องบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันด้วยความเป็นมิตร เอื้ออาทรต่อกัน

กระบวนการเรียนรู้ มี 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ในมิติวัฒนธรรม จากประสบการณ์ชีวิต และการเรียนรู้จากภายนอก เช่น จากนักวิชาการ ซึ่งเครือข่ายการเรียนรู้สัมพันธ์กับเครือข่ายสังคม ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ และเมื่อย่อย ส่วนองค์ประกอบการเรียนรู้ประกอบด้วยความรู้หรือองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ (ชยันต์ วรรณะภูติ, 2542)

ปัจจุบันมีการนำเครือข่ายการเรียนรู้มาใช้ในการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหา ค้นคว้า ข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผ่านเทคโนโลยี ผ่านเครือข่าย โดยเฉพาะระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษาแนะแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า

จากข้อความข้างต้นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่อาเซียน ได้แก่ มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน

การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย และได้รับการยอมรับในหมู่นักวิจัยทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบัน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2535, หน้า 24) เนื่องจากเป็นวิธีที่มีระบบการใช้ความคิดเห็นโดยอิสระ

ความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย เป็นชื่อวิหารศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่ง ในสมัยกรีก ซึ่งมีชื่อเสียงด้านการทำนายและเป็นหอแสดงงานทางศิลปะ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงเอเธนส์ บริษัท RAND Corporation โดยคณะวิจัยที่มี Loaf Helper และ Norman Dalky เป็นหัวหน้า ได้นำเดลฟาย มาตั้งชื่อเทคนิคการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำนายอนาคต เรียกว่า เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในศตวรรษที่ 1950 ในการวิจัยเพื่อทำนายอนาคตเกี่ยวกับการป้องกันประเทศและเทคโนโลยี (Linstone & Turoff, 1975, pp. 27-274) เทคนิคเดลฟาย ถูกปิดเป็นความลับอยู่ยาวนาน จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1964 จึงมีการตีพิมพ์บทความเรื่อง “รายงานการศึกษาเกี่ยวกับการทำนายอนาคตในระยะยาว”

ปัจจุบันเทคนิคเดลฟายได้รับความนิยม นำมาประยุกต์ใช้ในหลายสาขา ทั้งทางธุรกิจ การเมือง การทหาร การสาธารณสุข รวมทั้งการศึกษา (จินตนา ผลสนอง, 2540, หน้า 47)

แนวคิดและหลักการพื้นฐานของเทคนิคเดลฟาย

ภานิต โบราณของไทย และความเชื่อของชาวตะวันตกที่มีความเชื่อตรงกันว่า “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” (Two or Several Heads are Better than one) (Penland, 1984; Weaver, 1971; Cocham, 1983 อ้างถึงใน สุวลี ทวีบุตร, 2540, หน้า 14) แต่อย่างไรก็ตาม เทคนิคเดลฟาย ไม่ใช่เทคนิคที่เหมาะสมกับทุกเรื่อง หรือทุกสถานการณ์ หากสถานการณ์เหมาะสม ก็อาจได้ผลที่ดีและน่าเชื่อถือ ในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจนำเทคนิคเดลฟายมาใช้ มีหลักการดังนี้

1. ปัญหาที่จะทำการวิจัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน และไม่สามารถแสวงหาคำตอบด้วยเทคนิคการศึกษาวิเคราะห์แบบอื่น แต่สามารถวิจัยปัญหาได้จากการรวบรวมการตัดสินใจแบบอัตวิสัย (Subjective Judgements) จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ
2. ปัญหาที่จะทำการวิจัยต้องการความคิดเห็นหลาย ๆ ด้านจากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ
3. ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจปัญหานั้น ๆ
4. การพบปะเพื่อนัดประชุมของกลุ่มเป็นการไม่สะดวก เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์หรือเสียค่าใช้จ่ายและเวลามากเกินไป เมื่อไม่ต้องการเปิดเผยชื่อบุคคลในกลุ่มที่มีต่อปัญหาที่วิจัย อาจมีความขัดแย้งอย่างมาก (Linstone & Turoff, 1975, p. 275; Murry & Hammons, 1995, p. 427 อ้างถึงใน จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2529)

ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ไม่ได้ผลสมบูรณ์ การใช้เทคนิคเดลฟายจะไม่ได้ผลลัพธ์ที่ดีเท่าที่ควร หากใช้ในกรณีต่อไปนี้

1. แบบสอบถามที่นักวิจัยออกแบบ อาจมีผลต่อการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ
2. ผู้เชี่ยวชาญอาจไม่สามารถประเมิน และใช้ความเชี่ยวชาญได้อย่างเต็มที่ เพราะไม่มีโอกาสพบ หรือปรึกษาหารือกัน อาจมีสิ่งที่ย้อนนอกเหนือความคาดหมายเกิดขึ้น เช่น ผู้เชี่ยวชาญไม่เข้าใจเป้าหมายของการศึกษาอย่างชัดเจน เป็นต้น
3. ผู้เชี่ยวชาญขาดแรงจูงใจที่จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มสติกำลัง ดังนั้นจึงควรสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะจะช่วยให้อาจคัดเลือก เฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่มีความสมัครใจ และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือเท่านั้น (Murry & Hammons, 1995, p. 427)

ปัจจัยที่ช่วยให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้สมบูรณ์

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยควรมีเวลามากเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จะเสร็จสิ้นกระบวนการ

2. ผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้ทำการวิจัยควรคำนึงถึงความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจและมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัย โดยตลอด รวมทั้งสละเวลาอีกด้วย

3. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมากพอ เพื่อที่จะได้ความคิดเห็นใหม่ ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนัก ความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมีผู้เชี่ยวชาญเท่าไร แต่อย่างไรก็ตาม เฟอกูสัน (Ferguson, 1981, p. 218) เสนอว่าควรมี 10-15 คน ส่วนแมคมิลลัน (Macmillan, 1971, pp. 3-5) เสนอว่าหากมีผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากกว่า 17 คนขึ้นไป อัตราความคลาดเคลื่อนจะลดลง แบบสอบถามควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้ การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบ ไม่ควรห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมเหตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมา ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อโดยไม่มีคำถามเอียงอย่างเท่าเทียมกัน โดยวางตัวเป็นกลาง ไม่นำความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปพิจารณาตัดสินด้วย

กระบวนการของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย เริ่มจากการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่วมตอบแบบสอบถาม และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงและน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงต้องถามซ้ำและส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ โดยทั่วไปมักถามความคิดเห็น 3-4 รอบ กล่าวคือ

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิดและเป็นคำถามอย่างกว้าง ๆ เพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนาคำตอบในแบบสอบถามของรอบแรก โดยผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และนำมาวิเคราะห์พิจารณา รวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นจึงจัดสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอีกครั้ง แบบสอบถามรอบนี้แต่ละคนต้องลงมติจัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อในรูปแบบของการให้คำร้อยละ หรือแบบมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) รวมทั้งเขียนเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของแต่ละข้อ นอกจากนี้หากมีคำถามข้อใดไม่ชัดเจน ควรมีการแก้ไขสำนวนการเขียนให้ชัดเจนในบางครั้ง ผู้ทำการวิจัยอาจไม่ได้เริ่มต้นด้วยการส่งแบบสอบถามแบบปลายเปิดเหมือนอย่างรอบแรก แต่สร้างแบบสอบถามฉบับแรกในลักษณะคล้าย ๆ กับแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ

สร้างคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังทำวิจัยขึ้นเอง แล้วจึงส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอให้จัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อ แบบสอบถามในลักษณะนี้ผู้ทำการวิจัยควรให้มีคำถามปลายเปิดในท้ายของแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม (สุวลิ ทวีบุตร, 2540, หน้า 25; ศักดิ์ชัย บาลศิริ, 2543, หน้า 18; Linstone, 1975, p. 393; Murry & Hammons, 1995, p. 424 อ้างถึงใน จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2544)

รอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้ว ผู้ทำวิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อ คำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งที่ผู้ตอบได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบคนเดิมอีกครั้ง จุดประสงค์ของแบบสอบถามรอบนี้เพื่อให้ผู้ตอบได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบเดิมของตนเอง มัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบทั้งหมด แล้วพิจารณาทบทวนอีกครั้งว่า ต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมก็ได้รับการขอร้องให้เขียนเหตุผลสั้น ๆ ลงตอนท้ายของแต่ละข้อ ด้วยการส่งแบบสอบถามในรอบนี้นั้นจะต้องจัดส่งไปให้กับผู้ที่ตอบและส่งคืนแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วเท่านั้น

รอบที่ 4 ผู้ทำการวิจัยจะทำตอนเดียวกับรอบที่ 3 คือคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ จากคำตอบที่ได้มา แล้วส่งลงในแบบสอบถามที่มีรูปแบบและเนื้อหาเช่นเดียวกับฉบับในรอบที่ 3 รวมทั้งใส่ตำแหน่งของผู้ตอบท่านนั้น ๆ ในฉบับที่ 3 ด้วย จากนั้น ส่งไปให้ผู้ตอบพิจารณา ทบทวนคำตอบอีกครั้ง (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2529) แต่โดยทั่วไปมักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัย เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก

จุดเด่นและจุดด้อยของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย สำหรับจุดเด่นมีดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น โดยไม่ต้องมีการพบปะประชุมกัน ซึ่งเป็นการทุ่นเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก ข้อมูลที่ได้เป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือเพราะ 1) เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นอย่างแท้จริง 2) ได้มาจากการข้ามหลายรอบ จึงเป็นคำตอบที่ได้กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบ

2. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และมีความเป็นอิสระ ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ ผู้ทำวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่องจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์ หรือเวลา

3. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากและได้ผลอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ
4. ผู้ทำการวิจัยสามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูล และเหตุผลในการตอบ รวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

สำหรับจุดด้อยหรือข้อเสียเปรียบของเดลฟาย มีในกรณีต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมิใช่เป็นผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่นได้
2. ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างแท้จริงโดยตลอด
3. ผู้ทำการวิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบ

4. แบบสอบถามสูญหายระหว่างทาง หรือ ไม่ได้รับคำตอบกลับมารอบในแต่ละรอบ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2529)

เทคนิคเดลฟายอาจกล่าวโดยสรุป ได้ว่า เป็นกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยผู้ทำการวิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนให้แสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจปัญหาในรูปแบบของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในที่ต่างๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ในอิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่ (สุวรรณ เชื้อรัตนพงษ์, 2528)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคเดลฟายแบบประยุกต์ (Delphi Technique) ซึ่งเป็นเทคนิคที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นว่าสามารถนำมาพิจารณาใช้ได้ถ้าประเด็นที่ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิด มีความชัดเจนครอบคลุมอยู่ในเรื่องที่ศึกษา (สุวลิ ทวีบุตร, 2540, หน้า 25; ศักดิ์ชัย บาลศิริ, 2543, หน้า 18; Linstone & Turoff, 1975, p. 393; Murry & Hammons, 1995, p. 424 อ้างถึงใน จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2544)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นส่วนหนึ่งของโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ในปัจจุบันมีการนำวิธี CFA ไปใช้ตรวจสอบโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาหลายแง่มุมอย่างกว้างขวาง ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์ CFA ได้แก่ LISREL EQS AMOS (เสรี ชัดแจ้ง, 2547, หน้า 16-18) ดังนี้

1. วิธี CFA สนับสนุนการใช้ทฤษฎีทางการศึกษาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณลักษณะของเครื่องมือให้ผลการวัดที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่มุ่งวัดในทางทฤษฎี ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบว่าคำถามแต่ละข้อในเครื่องมือใช้วัดได้ตรงตามองค์ประกอบของทฤษฎีที่คาดหวังไว้หรือไม่ คำถามแต่ละข้อวัดได้มากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ แล้วใช้สถิติวัดความสอดคล้องของโมเดล ตรวจสอบว่าโมเดลองค์ประกอบที่กำหนดไว้สอดคล้องกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาหรือไม่ เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent Validity) และความตรงเชิงจำแนก (Divergent Validity) ซึ่งผู้วิจัยต้องสร้างข้อคำถามในแบบทดสอบตามคุณลักษณะของทฤษฎี แล้วตรวจสอบว่าข้อคำถามวัดตามทฤษฎีที่คาดหวังหรือไม่ คุณลักษณะใดสัมพันธ์กันสูง คุณลักษณะใดสัมพันธ์กันต่ำ วิธี CFA มีสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลที่เสนอแนะ ว่าโมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ (ความแปรปรวนร่วมของข้อคำถาม)

2. วิธี CFA ใช้ในการประมาณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวัดทางจิต เช่น ความเชื่อมั่นแบบความคงที่ภายใน ความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ

3. วิธี CFA ใช้เปรียบเทียบโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือ ระหว่างกลุ่มประชากร ตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไปพร้อม ๆ กันได้ เป็นการตรวจสอบว่าโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือคงที่หรือไม่ เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เพื่อยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่วัดในแต่ละกลุ่มประชากร ว่าเป็นองค์ประกอบเดียวกันหรือไม่ (Bollen, 1989)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้องการข้อมูลที่มีลักษณะดังนี้ (เสรี ชัดแจ้ง, 2547, หน้า 22-23)

1. ข้อมูลควรวัดเป็นค่าต่อเนื่อง (Continuous) และมีลักษณะการแจกแจงเป็นแบบปกติ
2. ควรใช้ข้อมูลจำนวนมาก วิธี CFA ต้องการข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ เนื่องจากผู้วิจัยส่วนมากใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) โดยปกติวิธี ML มีข้อเสนอแนะว่า ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างต่ำ 100-200 หน่วยตัวอย่าง หรือกรณีที่ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบคุณสมบัติของเครื่องมือระหว่างตัวอย่างต่างกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มควรมี 100-200 หน่วยตัวอย่าง ในเรื่องขนาดกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว โบลเลน (Bollen, 1989) ได้เสนอแนะไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า การประมาณค่าพารามิเตอร์อิสระ 1 ตัว ต้องใช้หลายหน่วยตัวอย่าง ลินเดแมน มีเรนดา และ โกลด์ (Lindeman, Merenda & Gold, 1980) เสนอแนะหลักทั่ว ๆ ไปว่า อัตราส่วนระหว่างจำนวนหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรเป็น 20:1 ฮูและเบนท์เลอร์ (Hu & Bentler, 1999) เสนอหลักปฏิบัติในเรื่องนี้ว่า ควรมีจำนวนหน่วยตัวอย่างมากกว่า 15 เท่า ของจำนวนพารามิเตอร์อิสระ ถ้าลักษณะการแจกแจงข้อมูลเป็นแบบปกติพหุนามและความเที่ยงตรง/ ความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์ดี

การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน มีข้อตกลงเบื้องต้นใหญ่ ๆ 2 ประการ (เสรี ชัดแจ้ง , 2547, หน้า 23-24) ดังนี้คือ

1. ข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ วิธี CFA มีข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติทั่ว ๆ ไป 3 ประการ ได้แก่

1.1 ข้อมูลควรมีลักษณะการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal Distributions) มีความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่เป็นแบบเส้นตรง (Linear Relationships) เนื่องจากการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นการแก้สมการถดถอยหลาย ๆ สมการ

1.2 โมเดล CFA มีเทอมความคลาดเคลื่อน (Error Terms) ที่เรียกว่า เศษเหลือ ข้อตกลงเบื้องต้นทั่วไปในเรื่องเทอมความคลาดเคลื่อนมีว่า 1) ต้องไม่สัมพันธ์กับตัวแปรแฝงใด ๆ ในโมเดล 2) เป็นอิสระจากเทอมความคลาดเคลื่อนตัวอื่น ๆ 3) มีลักษณะการแจกแจงเป็นปกติ (Fox, 1984) แต่ปัจจุบันเรื่องข้อมูลมีลักษณะแจกแจงเป็นแบบปกติพหุนาม (Multivariate Normal) ฝ่าฝืนได้ กรณีที่ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ (Chou & Bentler, 1995) และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลกรณีเทอมความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้

1.3 กลุ่มตัวอย่างการแจกแจงแบบเชิงเส้นกำกับ (Asymptotic) กลุ่มตัวอย่างยิ่งมีขนาดใหญ่ ยิ่งเข้าใกล้ค่าอนันต์ (Bollen, 1989) กล่าวคือ ค่าสถิติไค-สแควร์ มีแนวโน้มที่จะมีค่าสูง ทำให้ค่าสถิติไค-สแควร์ มีโอกาสให้ค่าที่น่าสงสัย (Fornell & Larcker, 1981; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งให้เห็นว่า โมเดลองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่สอดคล้องกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (น้อยกว่า 100 หน่วยตัวอย่าง) มีความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธ โมเดลที่ถูกต้อง (True Model) มากขึ้น (West, Finch & Curran, 1995) หรืออาจกล่าวได้ว่า การใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กมีความเสี่ยงในการเกิดความคลาดเคลื่อนประเภทที่ 2 (Type II Error) เพิ่มขึ้น

การฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นเหล่านี้อาจทำให้โมเดลองค์ประกอบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และอาจทำให้ดัชนีความสอดคล้องให้ค่าไม่ดีนัก รวมทั้งผู้วิจัยอาจสรุปโครงสร้างองค์ประกอบไม่ถูกต้อง ทั้ง ๆ ที่จริงแล้วโครงสร้างองค์ประกอบนั้นถูกต้อง

1. ข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องวิธีประมาณค่าพารามิเตอร์

เนื่องจากผู้ใช้วิธี CFA ประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) เพราะเป็นวิธีที่มีความแกร่งต่อการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นมากกว่าวิธีประมาณค่าพารามิเตอร์แบบอื่น ๆ (Bollen, 1989; West, Finch & Curran, 1995) วิธี ML มีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

2.1 ไม่มีข้อคำถามเดี่ยว ๆ หรือข้อคำถามกลุ่มใด อธิบายข้อคำถามอื่น ๆ ในกลุ่มข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ (Bollen, 1989) แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามในเครื่องมือต้องไม่ซ้ำซ้อนกัน (มีความสัมพันธ์กันสูง) วิธี ML ไม่มีความแข็งแกร่งต่อการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องนี้ ดังนั้นผู้วิจัยไม่ควรใช้คำถามที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ประมาณค่าพารามิเตอร์ (Aroian & Norris, 2001)

2.2 คะแนนจากข้อคำถามต้องมีลักษณะการแจกแจงเป็นแบบปกติพหุนาม (West, Finch & Curran, 1995) ซึ่งเป็นเรื่องที่ปฏิบัติยาก แต่วิธี ML มีความแข็งแกร่งต่อการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องนี้ (Chou & Bentler, 1995) เว้นแต่กรณีใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กและโมเดลมีความซับซ้อน ดังนั้น ผู้วิจัยควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 100-200 หน่วยตัวอย่างขึ้นไป หรือในกรณีตรวจสอบเครื่องมือที่มีตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไป ควรใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 500 หน่วยตัวอย่างขึ้นไป (Aroian & Norris, 2001)

หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มี 5 ขั้นตอน (เสรี ชัดแจ้ง, 2547, หน้า 23-30) ดังนี้

1. การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (Model Specification)

เป็นการกำหนดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ในโมเดล องค์ประกอบ อันเป็นประเด็นที่สำคัญในแผนผังโมเดลองค์ประกอบแสดงด้วยเส้นทางระหว่างตัวแปรที่ใช้แทนสิ่งซึ่งผู้วิจัยคาดการณ์ไว้ ในทางปฏิบัติผู้วิจัยอาจต้องการศึกษาโมเดลองค์ประกอบโมเดลที่แตกต่างกันไป ตามหลักฐานที่นำมาสนับสนุน ผู้วิจัยควรสร้างโมเดลทางเลือกไว้หลาย ๆ โมเดล ก่อนลงมือวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลเดี่ยว (Mueller, 1996)

2. การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Model Identification) การระบุว่าโมเดล

องค์ประกอบนั้นสามารถนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่าเดียวหรือไม่ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ในวิธี CFA ผู้วิจัยต้องการทดสอบ โมเดลระบุเกินพอดี (Overidentified Model) ที่มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ทราบค่ามากกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า หลักการทั่วไปในการกำหนดความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล ผู้วิจัยควรมีตัวแปรสังเกตได้อย่างน้อย 3 ตัว ต่อตัวแปรแฝง 1 ตัว ที่เรียกว่ากฎ 3 ตัวบ่งชี้ (Three Indicator Rule) แล้วกำหนดให้ตัวแปรแฝงเป็นค่ามาตรฐานโดยกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรอ้างอิงเท่ากับ 1.00 การใช้ตัวบ่งชี้หลายตัววัดตัวแปรแฝงหนึ่งตัว ทำให้สามารถวัดลักษณะของตัวแปรแฝงได้หลายแง่มุม โมเดลที่มีข้อคำถามหลายข้อต่อตัวแปรแฝงหนึ่งตัว ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้องมากขึ้น ค่าพารามิเตอร์แม่นยำขึ้น และค่าความเที่ยงตรงของตัวแปรสังเกตเพิ่มขึ้น (Marsh, Hau, Balla & Grayson, 1998) ดังนั้น โมเดลที่มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้มากกว่า มีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดีกว่าโมเดลที่มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้น้อยกว่า (Kenny & McCoach, 2003)

3. การประมาณค่าพารามิเตอร์ (Estimation the Parameter) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแก้สมการโครงสร้างเพื่อหาพารามิเตอร์ซึ่งเป็นตัวไม่ทราบค่าในสมการ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้จากการใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประมาณค่าพารามิเตอร์ของประชากร เช่น คำนำน้หนักองค์ประกอบ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ค่าสหสัมพันธ์ เป็นต้น กระบวนการประมาณค่าพารามิเตอร์มีสิ่งที่ควรคำนึงถึง 2 เรื่อง คือ

3.1 เรื่องความลำเอียง หรือค่าที่ประมาณได้เท่ากับค่าพารามิเตอร์จริง ๆ หรือไม่ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบนัยสำคัญของค่าพารามิเตอร์ ค่าสถิติทดสอบนัยสำคัญเหล่านี้ชี้ว่าค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้ มีโอกาสผิดพลาดเท่าใด

3.2 เรื่องประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์ วิธีที่ใช้ประมาณค่าพารามิเตอร์มีประสิทธิภาพมากที่สุดแล้วหรือไม่ (Long, 1983) หรืออาจกล่าวว่าโมเดลองค์ประกอบนี้สอดคล้องกับข้อมูลดีแล้วหรือไม่ มีโมเดลทางเลือกอื่นที่สอดคล้องกับข้อมูลมากกว่าหรือไม่ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดล

4. การประเมินความสอดคล้องของโมเดล (Evaluating the Data-model Fit) ผู้วิจัยประเมินความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบ โดยการพิจารณาค่าสถิติต่าง ๆ ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติเหล่านี้ใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีหรือไม่ หรือแนะนำว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลอย่างไร ซึ่งในกรณีโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูล ต้องปฏิเสธโมเดลองค์ประกอบตามสมมติฐาน หรืออาจใช้ค่าสถิติที่ให้มากับผลการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจ กำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลหรือปรับโมเดลใหม่ อันดับแรกในการประเมินความสอดคล้องของโมเดล ผู้วิจัยต้องตรวจสอบว่าค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้สมเหตุสมผลหรือไม่ เป็นไปตามทฤษฎีที่คาดหวังไว้หรือไม่ แต่ถ้าพบกรณีต่อไปนี้ อาจเกิดจากกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลองค์ประกอบไม่ถูกต้อง

4.1 ค่าพารามิเตอร์มีค่ากลับกัน เช่น คำนำน้หนักองค์ประกอบเป็นบวก ทั้ง ๆ ที่ในทฤษฎีต้องมีค่าเป็นลบ เป็นต้น

4.2 ค่าพารามิเตอร์ไม่เหมาะสม เช่น ค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบมีค่าติดลบ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบมีค่ามากกว่า 1.00 เป็นต้น

4.3 ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานมากกว่าปกติ (มีค่าเกินกว่า 2.00)

4.4 ค่าประมาณความเที่ยงตรงของตัวแปรสังเกตได้เป็นลบ หรือใกล้ ๆ 0 หรือมากกว่า 1.00

ผู้วิจัยต้องตรวจสอบค่าสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลหลายตัว เพราะโมเดลองค์ประกอบที่มีค่าพารามิเตอร์ที่สมเหตุสมผล อาจสอดคล้องกับข้อมูลไม่ดีก็ได้ (Mueller, 1996) ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าค่าสถิติตัวใดดีที่สุด

หลักการโดยทั่วไป การตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบที่เป็นสมมติฐานวิจัย หรือการประเมินผลความถูกต้องของโมเดลองค์ประกอบหรือการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ และดัชนี GFI, AGFI, CFI, Standardized RMR, RMSEA ดังนี้ (เสรี ชัดเข้ม และสุชาดา กรเพชรปณี, 2546)

4.1.1 กรณีค่าสถิติไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญ ดัชนี GFI และดัชนี AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนี CFI มีค่ามากกว่า 0.95 ค่า Standardized RMR มีค่าต่ำกว่า 0.08 และค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1.2 กรณีค่าสถิติไค-สแควร์ มีนัยสำคัญ แต่ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 3.00 ดัชนี GFI และดัชนี AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนี CFI มีค่ามากกว่า 0.95 ค่า Standardized RMR มีค่าต่ำกว่า 0.08 และค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. การดัดแปรโมเดล (Model Modification) ในกรณีที่ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลชี้ว่าโมเดลองค์ประกอบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นได้ว่าการกำหนดความสัมพันธ์ (เส้นทาง) ต่าง ๆ ในโมเดลไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เช่น ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าคำถามบางข้อมีน้ำหนักบนองค์ประกอบ 1 ตัว แต่คำถามข้อนั้นควรมีน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 1 ตัว หรือตามทฤษฎีแล้วองค์ประกอบต่าง ๆ สัมพันธ์กัน แต่ในสภาพความจริงแล้วไม่สัมพันธ์กัน ผู้วิจัยสามารถปรับพารามิเตอร์ในโมเดลสมมติฐาน แล้วทดสอบผลการปรับโมเดลได้ ส่วนการตัดสินใจปรับพารามิเตอร์ตัวใดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ ผู้วิจัยต้องปรับพารามิเตอร์อย่างมีความหมายในเชิงเนื้อหา และสามารถตีความหมายค่าพารามิเตอร์นั้น ๆ ได้ชัดเจน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) นอกจากนี้ผู้วิจัยควรพิจารณาค่าเศษเหลือของตัวแปรสังเกตได้แต่ละค่าด้วย เศษเหลือที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานที่มีค่ามาก (มีค่าเกินกว่า 2.00) เศษเหลือที่มีค่ามากอาจชี้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และ 2) เพื่อพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ ขั้นตอนที่หนึ่ง คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ขั้นตอนที่สอง คือ การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ขั้นตอนที่สาม คือ การเผยแพร่มาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ขั้นตอนที่หนึ่ง แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธี ได้แก่ 1) การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากสถานศึกษานำร่องในโครงการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นโรงเรียนนำร่องเข้าร่วมในโครงการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 3 กลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น 82 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ใช้สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ลักษณะของเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด เลือกตอบ มาตราประมาณค่าและข้อคำถามปลายเปิด ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยมีค่าเท่ากับ 0.789 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากสถานศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน จำนวน 10 ประเทศ ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียน จำนวน 46 คน และครู จำนวน 27 คน ในสถานศึกษาของกลุ่มประเทศอาเซียน จำนวน 10 ประเทศ ที่เข้าร่วมประชุมในโครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมขึ้นที่จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 11-17 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบเลือกตอบและข้อคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนที่สอง คือ การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน มีแหล่งข้อมูลสำหรับใช้ในการพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 3 แหล่ง ประกอบด้วย 1) ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 9 ประเภท 2) ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามจากสถานศึกษานำร่องในโครงการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

ซึ่งเป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งสิ้น 82 โรงเรียน หลังจากนั้นได้นำเสนอมาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่สาม คือ การเผยแพร่มาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้มีการเผยแพร่มาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ประกอบด้วย สถานทูตกลุ่มประเทศอาเซียน สถานทูตไทยประจำประเทศอาเซียน สำนักงานเลขาธิการอาเซียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สำหรับใช้เป็นมาตรฐานเทียบเคียงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนและใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยนำมากำหนดเป็นนโยบายและแผนงานในการจัดทำงบประมาณปี 2555 และนำเสนอข้อมูลผ่านที่ประชุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ สำนักนโยบายและแผน จัดทำแผนการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2555 และจัดทำเป็นเอกสารวิชาการจัดส่งให้สถานศึกษา ในสังกัดลงสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของมาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า มาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งมีจำนวน 6 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนเป็นพลเมืองอาเซียน ดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน และมาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน และมีมาตรฐานที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง จำนวน 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมาตรฐานที่ 5 ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก จำนวน 25 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ส่วนด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของมาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า มาตรฐานส่วนใหญ่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีจำนวน 7 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียน มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนเป็นพลเมืองอาเซียนดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน มาตรฐานที่ 5 ครูมีศักยภาพในการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน และมาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนและมีมาตรฐาน ความเป็นไปได้อาศัยการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เพียงจำนวน 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหาร สถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อพิจารณา รายตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 29 ตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อาศัยการปฏิบัติของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน สู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งมีจำนวน 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์หลักที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นอาเซียน ยุทธศาสตร์หลักที่ 2 ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาและเจตคติในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์หลักที่ 3 บริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย โดยยุทธศาสตร์ หลักที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา เป็นรายยุทธศาสตร์ย่อย พบว่า ยุทธศาสตร์ย่อยส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก จำนวน 18 ยุทธศาสตร์ย่อย ส่วนด้านความเป็นไปได้ ในการปฏิบัติของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน สู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายยุทธศาสตร์ย่อย พบว่า ยุทธศาสตร์ย่อยส่วนใหญ่มีความเป็นไปได้ ในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 13 ยุทธศาสตร์ย่อย และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ย่อย

ความสอดคล้องของมาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามมิติความเหมาะสมและความเป็นไปได้อาศัยการปฏิบัติ พบว่ามาตรฐานส่วนใหญ่มีความ เหมาะสมในระดับมากและมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง จำนวน 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนเป็นพลเมืองอาเซียน ดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียน ภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน และมาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการประสาน ความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน รองลงมา มาตรฐานที่มี ความเหมาะสมในระดับปานกลางและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมาตรฐานที่ 5 มีศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนมาตรฐานที่มี ความเหมาะสมในระดับมากและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ที่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 1 มาตรฐาน

คือ มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามมิติความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ พบว่า ยุทธศาสตร์ฯ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีจำนวน 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาและเจตคติในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาและยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการ โดยให้เครือข่าย และยุทธศาสตร์ฯ ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลางและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 1 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี

สมพงษ์ จิตระดับ (2555) นำเสนอโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เนื้อหาแบ่งออกเป็น 10 บท ที่ครอบคลุมการศึกษาวิจัย 6 ระดับการศึกษา คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษาของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนทุกระดับ 2) เพื่อศึกษาลักษณะและขอบเขตการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษาของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน กรอบความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) ในบริการทุกรูปแบบ (Mode of Supply) 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อดี ข้อเสียและผลกระทบจากการเปิดเสรีภาคบริการ ภายใต้กรอบความตกลงการค้าบริการของอาเซียน และ 4) เพื่อศึกษาระดับและขอบเขตการเปิดเสรีภาคบริการ สาขาบริการการศึกษาที่เหมาะสมกับประเทศไทย และแนวทางการพัฒนาการศึกษารองรับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษาทั้งการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร และรูปแบบการจัดการศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อกระทรวงศึกษาธิการสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าและบริการในกรอบอาเซียน กล่าวคือ หลายประเทศมองว่าการศึกษาต้องเตรียมคนเพื่อรองรับการแข่งขันตลาดเสรี ส่วนไทยได้สอบถามครูเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเรื่องอาเซียนพบว่าครูมีความรู้ไม่มาก แต่ต้องการได้รับความรู้มากขึ้น ส่วนนักเรียนมีความรู้พื้นฐานน้อย แต่ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนทุกด้านเพิ่ม ทั้งนี้ หากดูความพร้อมในแต่ละประเทศ ไทยแพ้ทางประเทศอื่น เพราะมีจุดอ่อนหลายเรื่อง อาทิ การเมืองไม่นิ่ง จึงไม่สานต่อนโยบาย งบประมาณไม่พอ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนต่ำ เป็นต้น ทั้งนี้ แม้พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อม แต่ครูและนักเรียนไม่พร้อมเรื่องของภาษาอังกฤษและการแข่งขัน

ส่วนนโยบายด้านอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการ (ศช.) เป็นลายลักษณ์อักษร เจิงหลักการทั่วไป กว้าง ทำให้ขาดเอกภาพ ขาดทิศทางในการนำลงปฏิบัติในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษายังสะท้อนว่าทำอะไรไม่ได้เลย นอกจากการปึกองอาเซียนไว้ในโรงเรียน ทั้งนี้ หากไทยไม่ทำอะไรเลย อีก 2 ปี จะอยู่ในอันดับที่ 6-7 ของอาเซียน แม้ตอนนี้จะอยู่อันดับ 3

จากการศึกษาพบว่า โรงเรียน 3 หมื่นกว่าแห่งทั่วประเทศยังไม่มีการเตรียมความพร้อม ส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาตนเอง แม้ขณะนี้จะนำร่องโรงเรียนต้นแบบไปแล้วบางส่วน ฉะนั้น ในปีงบประมาณ 2557 ควรกำหนดหมวดงบประมาณเข้าสู่อาเซียน เช่น อาจจะจัดสรรงบให้โรงเรียนขนาดใหญ่ 5 แสนบาท ขนาดกลาง 3 แสนบาท และขนาดเล็ก 1 แสนบาท ส่วนเรื่องหลักสูตรการเรียนรู้อาจเน้นการปฏิรูปหลักสูตร พ.ศ. 2551 ใหม่ และควรสังคายนาประวัติศาสตร์ด้วย เพราะระบบการเรียนการสอน มักสอนเรื่องความเกลียดชังในการเรียนอยู่ด้วย ส่วนการเตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษต้องทำเป็นวาระเร่งด่วนภายใน 2 ปีนี้

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน พบว่าในระดับมัธยมศึกษา นั้น ผู้บริหารและครูมัธยมยังไม่ทราบเกี่ยวกับนโยบายการเปิดเสรีด้านการศึกษาของอาเซียนที่มี 4 รูปแบบ งานวิจัยนี้เห็นว่าควรปรับนโยบายการศึกษาของประเทศโดยเน้นขับเคลื่อนให้เป็นประเทศผู้นำด้านการศึกษาในภูมิภาค การตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย การจัดทำแผนงาน และงบในการขับเคลื่อนการศึกษาไทย

ปีทพร สุคนธมาน (2555) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน พบว่าคณาจารย์ นักศึกษา ผู้บริหารในระดับอุดมศึกษา เห็นว่าการเตรียมพร้อมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะความพร้อมเทียบโอนหน่วยกิตและการรับรองวิทยฐานะ เมื่อประเมิน โอกาสและผลกระทบ จะเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยมีจุดแข็งเรื่องค่าครองชีพ ค่าใช้จ่าย และคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ แต่มีจุดอ่อนเรื่องทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน คุณภาพของนักศึกษาบางกลุ่ม การแข่งขันในตลาดจะเพิ่มมากขึ้น การแลกเปลี่ยนนักศึกษาที่ไม่สมดุล แม้จะมีนักศึกษาต่างชาติมาแลกเปลี่ยนมากขึ้น แต่นักศึกษาไทยจะไปแลกเปลี่ยนได้บางส่วน เพราะปัญหาค่าใช้จ่ายและภาษา ฉะนั้น การผลักดันเรื่องอาเซียนในระดับอุดมศึกษา ศช. ควรมีแผนแม่บท ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและรัฐบาล มีนโยบายสนับสนุนมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาสำหรับวิชาชีพที่สามารถย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีในประเทศอาเซียน เพื่อรองรับการแข่งขันที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏควรสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและบัณฑิต กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการรับนักศึกษา ส่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลควรสนับสนุนความสัมพันธ์กับภาคอุตสาหกรรม สำหรับมหาวิทยาลัยรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐควรสนับสนุนให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ค้นหา และสนับสนุนนักศึกษาและนักวิจัย

ที่มีความสามารถสร้างเครือข่ายนานาชาติ ทั้งนี้ ในส่วนของมหาวิทยาลัยเอกชนควรควบคุมมาตรฐานให้กลไกการตลาดทำงาน

วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เจตคติต่อการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนและความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนกลุ่มดังกล่าวอีกด้วย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,200 คน ส่วนใหญ่เห็นว่าสถานศึกษาของตนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับมาก ทั้งในด้านของบรรยากาศของสถานศึกษา บุคลิกภาพและเทคนิคการสอนของครูอาจารย์ และหลักสูตรการเรียนการสอน นอกจากนี้เยาวชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทั้งองค์ประกอบของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนผ่านเกณฑ์ขกเว้นกลุ่มนักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3

ด้านความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยี ด้านการประกอบอาชีพและด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับมาก ส่วนด้านภาษาพบว่ามีเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง

เสน่ห์ ทองรินทร์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การผสมผสานลักษณะความเป็นไทย ในการเรียนการสอนการเขียนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น (TIMET) โดยผู้เรียนพัฒนาทักษะการเขียนงานเดี่ยว จากการร่วมกันเขียนงานกลุ่ม ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยตลอดจนภูมิหลังของผู้เรียน ในการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน การวิเคราะห์ชิ้นงาน และการสังเกตกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เรียนรายวิชา อ 231 การเขียนย่อหน้าภาษาอังกฤษ จำนวน 22 คน และกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้สอนการเขียนโดยใช้รูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น (TIMET) ในลักษณะปฏิบัติการทั้ง 4 รูปแบบ อันได้แก่ การเขียนบรรยาย ประสพการณ์ในอดีต การเขียนพรรณานาบุคคลและสถานที่ และการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น

โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากงานเขียนของผู้เรียน บันทึกการเรียน แฟ้มสะสมผลงาน คะแนนสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ การสังเกตในชั้นเรียน และการเขียนสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากกลวิธีการเขียนความเรียงภาษาไทยเพื่อเขียนย่อหน้าภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบประโยคบางประเภทของภาษาไทยเป็นอุปสรรคต่อการเขียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้พบว่าผู้เรียนระดับอ่อน วางแผนการเขียนน้อยมาก และมักใช้วิธีการแปลตรงจากภาษาไทยสู่การเขียนภาษาอังกฤษ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งผู้เรียนมีคะแนนการสอบหลังเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้เรียนระบุการเปลี่ยนแปลงหลังเรียนมีความคิดลึกซึ้งมากขึ้น และมีกลวิธีการเขียนภาษาอังกฤษดีขึ้น มีระดับความคิดที่เป็นเหตุผลในการเขียนมากขึ้น และสร้างความคิด ได้คล่องขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนรู้กลยุทธ์การสร้างความคิดและมีความสามารถทางการเขียนสูง และการระดมความคิดเพื่อสร้างงานเขียนร่วมกัน ช่วยให้พัฒนาความคิดที่กว้างขึ้น ลุ่มลึกมากขึ้น และสร้างสรรค์มากขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะการเขียนที่คล่องขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ผู้เรียนได้ระบุประโยชน์ใน 3 ประเด็น คือ ประโยชน์จากการสังเกตการเขียนของเพื่อน ประโยชน์ต่อการพัฒนาการเขียนของตนเอง และประโยชน์ต่อความสำเร็จของกลุ่ม

จากการวิจัย การสอนการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบ TIMET มีประสิทธิภาพต่อการสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และรูปแบบสามารถใช้ในการแก้ปัญหาสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำในช่วงต้น ผู้วิจัยสามารถประยุกต์แนวคิดทางสังคมและวัฒนธรรมความเป็นไทย เพื่อสร้างรูปแบบการสอน การเขียนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างแนวคิดและทฤษฎีที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนได้เหมาะสมกว่าแนวคิดหรือทฤษฎีที่รับมาจากกรอบบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย

สุพจน์ย์ พัดจาด (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาวุโส และครูใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายมาตรฐาน พบว่าระดับความต้องการมากที่สุดในมาตรฐานที่ 10 การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และได้รับข้อมูลประกอบการสร้างรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล 2) รูปแบบฯ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ โครงสร้างคณะกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ วัตถุประสงค์ของการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ บทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สมรรถนะการปฏิบัติงาน วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงาน งบประมาณ และการกำกับติดตามและประเมินผล โดยผลการตรวจสอบ

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมาก และผลการตรวจสอบความสอดคล้องของคู่มือการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะฯ อยู่ในระดับมาก 3) การทดลองใช้รูปแบบฯ มีการดำเนินงานตามคู่มือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมาก 4) การประเมินรูปแบบฯ พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมากตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

เอมิจูโร (Amijuro, 1985, p. 726-A) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถของครู ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู และผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในด้านวิชาการของครูที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนมีความสำคัญที่สุด

อาลี (Ali, 1987) ได้ศึกษาการเตรียมการวิชาชีพครูระดับมัธยมศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของประเทศไนจีเรีย พบว่า หลักสูตรจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข มีความต้องการวุฒิการศึกษาในวิชาที่สอน ต้องการให้ระบบการศึกษาสำหรับครูเป็นระบบเดียวกัน ต้องปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูทั้งหมด และควรให้มีการฝึกสอนก่อนให้มีการสอบในประกาศวิชาชีพครูแห่งชาติ เพื่อให้แน่ใจว่าครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาได้เรียนรู้และฝึกหัดทางวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ

ไวน์ (White, 1989, p. 2537-A) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอนในสหรัฐอเมริกา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครู มี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีความมั่นใจสูง 2) มีความรู้ดี 3) มีประสบการณ์และมีทักษะการทำงาน 4) มีทัศนคติที่ดี 5) มีความยินดีในอาชีพทางการสอน

ซิก (Sig, 2007) สมาคมวิทยาลัยครูของประเทศญี่ปุ่น กลุ่มที่สนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการศึกษาภาษาอังกฤษ (The Special Interest Group of the Japan Association of College English Teachers on English Education) ได้ทำการสำรวจความเห็นระดับชาติ เกี่ยวกับการนำระบบการรับรองการต่ออายุสัญญาของครู (The Teacher Certification Renewal System: TCRS) มาใช้ และสมรรถนะของครูผู้สอน รวบรวมสรุปคำแนะนำได้ 6 ประการ จากการตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 2,897 จากครูสอนภาษาอังกฤษจากทุกจังหวัด โดยมีสองคำถามที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความชำนาญการ (Professional Development: PD) และการประเมินผลงานครู

มาตรฐานวิชาชีพครูควรระบุให้ชัดเจนมีดังนี้ ควรทำให้เป็นมาตรฐานระดับประเทศและควรสร้างเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน สำหรับสมรรถนะของวิชาชีพ การประเมินผลงานครู และการอบรมนักศึกษาครูฝึกหัดและครูประจำการ ควรมีการจัดตั้ง แผนงานที่เป็นระบบ สำหรับการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพนักศึกษาคู และการพัฒนาวิชาชีพสำหรับผู้เริ่มต้นวิชาชีพและผู้ที่อยู่ในวิชาชีพครู (รวมถึง การขอรับรองคุณวุฒิใหม่)

โดยมีวัตถุประสงค์การสำรวจความคิดเห็นนี้ต้องการหาความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งขอบข่าย ของการประเมินผลระดับชาติ สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL Teacher) และพัฒนาชุดแนวทางการควบคุมดูแล (Continuing Professional Development: CPD) สำหรับครู ผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบสอบถามที่ใช้สำรวจ มีองค์ประกอบ จำแนกได้เป็น 4 ประเภท ตามจุดประสงค์ของงานวิจัย คำถามของแต่ละประเภท การอบรมครูประจำการวิชาภาษาอังกฤษ ระบบการฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม การอบรมการต่อ อายุใบอนุญาต และการประเมินผล การประเมินอบรมครูวิชาภาษาอังกฤษ การอบรมรายบุคคล ระดับความสามารถของครูวิชาภาษาอังกฤษ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าอาจารย์วิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษาท้องถิ่น 47 จังหวัด รวม 103 คน การต่ออายุใบอนุญาตอบรม และการประเมินผล มี 13 หัวข้อคำถาม ที่ครูประจำการวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เป็นที่ ยอมรับโดยเจ้าหน้าที่การศึกษาท้องถิ่น จากผลแสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจากระบบการประเมินผล ระบบการรับรองการต่ออายุสัญญาของครู (The Teacher Certification Renewal System: TCRS) แล้วพัฒนาชุดแนวทางการควบคุมดูแล กรอบแนวคิดการวัดผลสำหรับครูวิชาภาษาอังกฤษเป็นประเด็น แรงจูงใจ การอบรมครูประจำการวิชาภาษาอังกฤษ (In-service English Teacher Training) ให้มีการ จัดการอบรมต่อเนื่องทุกปี ณ ศูนย์อบรม และการอบรมในหน่วยงาน โดยการใช้บทเรียนสาธิต และ หรือนั่งสังเกตการณ์ในชั้นเรียนของ โรงเรียนตนเอง หรือให้มีการอบรมเป็นช่วง ๆ นอกเหนือจาก ทุกสิบปี และการต่อใบอนุญาตอบรมที่กำหนดเงื่อนไขโดย MEXT การอบรมในระดับปริญญาโท และการอบรมในต่างประเทศ มีเพียงเสียงส่วนน้อยที่ให้มีการอบรมทักษะภาษาอังกฤษที่ร่วมออกแบบ โดยสถาบันภาษาเอกชน หรือการอบรมออนไลน์

แผนการอบรมที่มุ่งเน้นวิธีการสอนแบบรากฐาน และทักษะการสอน สำหรับครูใหม่ หรือครูที่ยังไม่มีประสบการณ์ แผนการอบรมที่มุ่งเน้นไปสาขาและเทคนิคที่เฉพาะเจาะจง เช่น “การพัฒนาของอุปกรณ์ช่วยสอน” และ “พัฒนาความเข้าใจในระดับนานาชาติ” สำหรับผู้ปฏิบัติ และ/ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจารย์ที่ให้คำปรึกษา

การประเมินการอบรมครูวิชาภาษาอังกฤษ (Assessment Training) การอบรมที่คณะกรรมการ การศึกษาพิจารณาว่าสามารถประเมินได้ เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดขึ้นในสถานที่ เช่น บทเรียนสาธิต (Demonstration Lesson) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) การประเมินเชิงตัวเลขของ ประวัติผลงานเชิงวิชาการ และการสาธิตบทเรียน โรงเรียนนานาชาติ

การอบรมรายบุคคล (Individual Training) มีสิ่งประกอบที่เกี่ยวกับการปรับปรุงสมรรถนะของครู เช่น การเปิดชั้นเรียน (Having Open Class) การจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการทำสื่อนำเสนอในที่ประชุม คณะกรรมการการศึกษาพิจารณาว่า มีความสำคัญต่อการอบรมรายบุคคล

ระดับสมรรถนะของครูวิชาภาษาอังกฤษ Competence Stages of English Teachers สามารถแยกประเภทได้ดังนี้ a) ตัวชี้วัดสำหรับผู้เริ่มต้น ผู้เริ่มหัด เช่น ครูใหม่ ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์สอน b) ตัวชี้วัดสำหรับผู้ฝึกงาน ที่มีคุณสมบัติดีกว่าผู้เริ่มต้น c) ตัวชี้วัดสำหรับผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีประสบการณ์และทักษะมากกว่าผู้เริ่มต้นฝึกหัด ผู้ฝึกงาน และสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงานได้ การตระหนักถึงมาตรฐานวิชาชีพ และตัวบ่งชี้ที่ละเอียดมากขึ้น มีความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพให้เป็นที่น่าพอใจ

วอง (Wong, 2007) ได้ตรวจสอบประสิทธิภาพ (วัดผลสัมฤทธิ์) ของการสอนแบบ Competency-based ESL กลุ่มตัวอย่างเป็นครูฝึกสอนภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษาฮ่องกง จำนวน 70 คน งานวิจัยนี้ยังตั้งใจแสดงให้เห็นความหมายโดยนัย จากการค้นหาคำตอบของคำถาม 1) นักศึกษาระดับอุดมศึกษามีการตอบสนองต่อระบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเป็นฐานในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (Competency-based ESL) อย่างไร 2) อะไรคือความยากลำบากในการนำสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) มาใช้ 3) การเรียนการสอนแบบสมรรถนะเป็นฐานในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (Competency-based ESL Teaching and Learning) ได้แสดงให้เห็นถึงนัยยะอะไร ในการประเมินผลและออกแบบวัสดุการสอนในบริบทของฮ่องกง โดยหวังว่าคำตอบของคำถามข้างต้นจะช่วยให้ความกระฉ่งของงานวิจัย การนำสมรรถนะเป็นฐานในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (Competency-based ESL) ทั้งหลาย และเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของการนำสมรรถนะเป็นฐานในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (Competency-based ESL Teaching) ในแง่ของการออกแบบวัสดุการสอน และการประเมินผล

ไคเม็ต (Kiymet, 2010) แห่งมหาวิทยาลัย Anadolu ในตุรกีได้ทำการศึกษาสมรรถนะของครู โดยมีจุดประสงค์ของหัวข้อวิจัยนี้เพื่ออภิปรายและให้ความชัดเจนของขอบข่ายทั่วไปของสมรรถนะของครู ขอบข่ายทั่วไปของสมรรถนะของครูได้ถูกอธิบายไว้เป็น 9 มิติ ได้แก่ สมรรถนะด้านการปฏิบัติ (Field Competencies) สมรรถนะด้านวิจัย (Research Competencies) สมรรถนะด้านหลักสูตร (Curriculum Competencies) สมรรถนะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Competencies) สมรรถนะด้านสังคม-วัฒนธรรม (Social-cultural Competencies) สมรรถนะด้านอารมณ์ (Emotional Competencies) สมรรถนะด้านการสื่อสาร (Communication Competencies) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies Competencies: ICT) สมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Competencies)

สมรรถนะของครูมีผลต่อคุณค่า พฤติกรรม การสื่อสาร เป้าหมายและวิธีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของครู และยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และหลักสูตรการเรียน ดังนั้นการอภิปรายในเรื่องของสมรรถนะของครู จะช่วยปรับปรุงกระบวนการสอนในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นักเรียนยังใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารไม่ได้ เนื่องจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จัดการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสม จึงควรรศึกษามาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย ความหมาย พฤติกรรม ตัวชี้วัด ซึ่งมาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์บริบทอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 2) การสร้างความรอบรู้ทางภาษาอังกฤษเพื่อรองรับอาเซียน 3) การออกแบบการเรียนรู้ในบริบทประชาคมอาเซียน 4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษในบริบทอาเซียน 5) การสร้างสื่อและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 6) การบริหารจัดการชั้นเรียนภาษาอังกฤษ 7) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่อาเซียน